

novinky z radnice

foto: E. Ursinyová

mesto Trnava ■ ročník XXI ■ číslo 2 ■ marec 2010 ■ Nepredajné!

Vymením život za iný. Zn.: Aj s návodom

Tesne pred začatím zimných olympijských hier sa priateľovi pokazil televízor. Keď zistil, čo ho stojí oprava, neváhal a kúpil si nový. Dnes čoraz častejšie po určitej dobe vymieňame použité oblečenie i veci bežnej spotreby za nové. Prestali sme rozumieť aj podstate fungovania vecí.

Stačí nám návod na použitie a poznanie trendov vo vývoji. Neriešime už ani opravu. Iba pri väčších spotrebičoch či predmetoch, napríklad pri aute, ešte zjážeme do servisu. I keď aj tu nastal posun. Pred rokmi si základné veci vedel opraviť šofér sám. Dnes je okrem načerpania pohonných hmôt odkázaný na odbornú pomoc. Má to vplyv aj na jeho peňaženku.

Tam, kde nerozumieme podstate, zaplatíme často vyššiu cenu, než je tá, ktorá by zodpovedala reálnej oprave.

Niekedy mám dojem, akoby sme tento technický prístup, oslobodený od citovej väzby a poznania podstaty, prenášali i do medziľudských vzťahov.

Stalo sa bežnou súčasťou ľudského života vymieňať obydlie, priateľov, životných partnerov, presúvať deti i zodpovednosť za ne na iných, meniť zamestnanie i zamestnancov, politické i osobné názory podľa ekonomických či iných výhod. Je isté, že k životu patrí i zmena. Sú chvíle, keď nemožno konať inak. Otázkou zostáva, či kvôli úteku pred sebou, kvôli vlastnému pragmatizmu či subjektívnym predstavám, ktoré nevnímajú iných. To, čo sa bezprostredne dotýka ľudskej existencie, nemožno dať na úroveň čísel, predmetov a vecí. S autom i televízorom možno zájsť do opravy. No život sa ťažko opravuje a už vôbec ho nemožno ľahko vymeniť za iný. Nepomôže ani zmena orientácie či identity.

Pri výrobkoch sa riadime návodom na použitie. Postupujeme podľa pokynov, aby sme čo najlepšie využili kvalitu výrobku s nádejou, že vydrží čo najdlhšie. V živote sa niekedy tvárime tak, akoby sme mu nepotrebovali porozumieť. Ak siahame po vzoroch, tak ich hľadáme v médiách a vo vykonštruovaných predstavách. Tie však ponúkajú už len technicky spracované videnie, ale nie autentický život. Ten sa v európskej kultúre pokúšala sprostredkovať tradícia z generácie na generáciu. Miestami sme i tú prebrali len ako o návod na život bez porozumenia jej podstaty. Podľa hli sme presvedčení, že stačí formálne naplnenie noriem.

Avšak tí, ktorí chcú žiť slobodne, by sa nemali uspokojiť s rezignáciou na skutočnosti prekračujúce individuálny ľudský život, ani s nekritickým prevzatím návodov. Už len preto, že život len tak ľahko nevymeníme za iný. Kvôli jeho originalite a nenahraditeľnosti sa oplatí pozastaviť sa a premyslieť si cieľ i spôsob smerovania. Hovorí o tom tradícia, i moja lekárka. Pán Tomašovič, mali by ste postáť a spomaliť.

Budú udelené ocenenia mesta za rok 2009

Návrhy na udelenie ocenení mesta Trnava významným jednotlivcom i kolektívom za rok 2009 schválili poslanci mestského zastupiteľstva na svojom 20. riadnom zasadnutí 23. februára 2010. Slávnostné zasadnutie mestského zastupiteľstva spojené s odovzdávaním ocenení sa uskutoční tradične v prvú marcovú nedeľu – 7. marca o 16. hodine v sále Marianum na Hollého ulici v Trnave.

Čestné občianstvo mesta Trnavy bude udelené Fedorovi Svatému za celoživotnú činnosť v oblasti kultúry, športu a vzdelávania a Miroslavovi Danajovi za dlhoročnú obetavú prácu v oblasti zdravotníctva.

Nositel'mi Ceny mesta Trnavy sa stanú Marián Peciar a jeho manželka Mária za šírenie tradičných rodinných hodnôt, Richard Vandra za dlhoročnú interpretačnú a pedagogickú činnosť v oblasti hudby, Miroslav Trnka za celosvetový prínos v oblasti rozvoja bezpečnosti informačných technológií a Multifunkčný prapor Hlohovec za operatívne poskytnutie pomoci mestu Trnave a jeho občanom v krízovej situácii.

Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Trnavy dostanú Karate klub Slovsport Trnava za dlhoročnú úspešnú reprezentáciu nášho mesta, Ján Ivan za celoživotnú pedagogickú prácu a rozvoj detského zborového spevu, Eugen „Bubo“ Nemeš za celoživotnú činnosť v oblasti kultúry a športu a Ján Mitošinka za záslužnú prácu v oblasti hokeja v Trnave.

doc. Ing. Fedor Svatý, CSc.

Narodil sa 1. 10. 1929. Vysokoškolský pedagóg, vo svojej pôvodnej profesii projektanta statiky konštrukcií vypracoval niekoľko projektov statického zabezpečenia celoštátneho významu (Orava – Banská Bystrica). Intenzívne sa zúčastňoval na investičnej a projektovej príprave výstavby trnavskej športovej haly a športového areálu Slávia Trnava, vytvoril rozsiahlu publikačnú základňu s reprezentačnými výstupmi na domácich a zahraničných konferenciách. Takmer 50 rokov účinkoval v Rímskokatolíckom cirkevnom hudobnom spolku sv. Mikuláša v Trnave, 15 rokov aktívne pôsobil v organizačnom tíme Trnavských dní.

prof. MUDr. Miroslav Danaj, CSc.

Narodil sa 1. 1. 1946 v Dolnej Strede nad Váhom. Prednosta Chirurgickej kliniky Fakultnej nemocnice v Trnave, vyučuje na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, je členom Vedeckej rady Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce a členom Akademického senátu TU.

Popri odbornej publikačnej činnosti organizuje medzinárodné chirurgické zjazdy v Trnave. Od študentských čias sa venuje písaniu veršov, publikoval ich v Slovenských pohľadoch, odzneli v Slovenskom rozhlase a na viacerých kultúrnych podujatiach. Matica slovenská vydala prednedávnom knižku jeho aforizmov s názvom Niečím ťa možno liečim a tri básnické cykly pod názvom Roztratená nahota.

Mgr. Marián Peciar a jeho manželka Mária

Ocenenie získavajú za zodpovednú výchovu siedmich detí v tradičnej mnohohodetnej rodine, kde sa počaté deti prijímajú a vychovávajú s láskou, čo môže slúžiť ako vzor v súčasnej kríze rodiny na Slovensku i v Európe. Marián Peciar bol v totalitnom režime perzekvovaný z politických dôvodov, preto nemohol vykonávať prácu pedagóga – vychovávateľa.

prof. Richard Vandra

Narodil sa v roku 1944 v Trnave. Študoval na trnavskej hudobnej škole, bratislav-

skom konzervatóriu, neskôr na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne. Ako hudobný virtuóz – violončelista pôsobil v Slovenskom komornom orchestri Bohdana Warchala, v komorných orchestroch v Paríži a Španielsku, ako sólista Štátneho komorného orchestra v Žiline. Bol profesorom na inštitúte muziky v Kuvajte, v rokoch 1986 – 2009 na violončelovej škole v Bilbau. Absolvoval viacero turné a získal mnohé ocenenia. Je čestným členom Umeleckej školy Mikuláša Schneidera Trnavského v Trnave.

Ing. Miroslav Trnka

Narodil sa 29. 3. 1961 v Trnave. Študoval na Materiálovotechnologickej fakulte Slovenskej technickej univerzity. Zamestnal sa ako technik vo výpočtovom stredisku Trnavských automobilových závodov.

V roku 1987 prišli spolu s Petrom Paškom s prvou verziou neskoršieho slávneho antivírusového programu NOD 32. V roku 1992 založili spolu firmu ESET, ktorá funguje dodnes. Dlhé roky bol jej technickým riaditeľom, od minulého roka je generálnym riaditeľom. Dvakrát sa stal podnikateľom roka a spoločnosť ESET, ktorá poskytuje široké spektrum služieb počítačovej bezpečnosti, je najviac oceňovanou IT firmou na svete.

Karate klub Slovsport Trnava

získava ocenenie mesta pri príležitosti 30. výročia založenia klubu a 20. výročia od dosiahnutia zatiaľ na Slovensku jediného titulu Majstra Európy v kumite družstiev karate.

Karate klub Slovsport Trnava vznikol 22. 6. 1979. Jeho zakladateľom a prezidentom je Ing. Tibor Mikuš, majster športu, 8. dan. V roku 1989 získalo družstvo Trnavy titul majstra Európy. Počas celého obdobia svojej existencie usporadúval klub nábery a dosahoval počty od 50 až do 400 členov. Základom bola vždy mládež. Klub dosia-

hol viaceré významné úspechy a dodnes vychováva športovcov, ktorí robia dobré meno nielen samotnému Klubu, ale aj mestu Trnave a Slovenskej republike.

Multifunkčný prápor Hlohovec

Príslušníci tohto vojenského útvaru armády SR poskytli Trnave, jej obyvateľom a krízovému štábu, ktorý 8. augusta 2009 riešil následky požiaru v mestskom bytovom dome na Coburgovej 56 – 58, rýchlu, kvalifikovanú a v tých chvíľach aj nenahraditeľnú pomoc pri dovoze a postavení 13 stanov pre núdzové ubytovanie približne 200 osôb. Hoci vrcholilo dovolenkové obdobie a vojaci i vojačky boli zvolávaní z víkendového oddychovania s rodinami, rýchlo, disciplinovane, odborne a s pochopením pomohli civilnému sektoru v Trnave.

Ján Ivan

Narodil sa 15. 3. 1922 v Dobšinej. Od roku 1959 do roku 1988 pôsobil v Základnej škole na Ulici Jána Bottu v Trnave ako učiteľ. Hneď po roku 1959 založil detský spevácky zbor, ktorý viedol nepretržite takmer 30 rokov. Spevácky zbor sa pod jeho vedením stal jedným z najvyššejších špičkových detských zborov na Slovensku. Dôstojne reprezentoval nielen školu, mesto, ale i celé Slovensko. Dôkazom sú nespočetné vystúpenia a koncerty doma, v rozhlase, televízii a na významných celoštátnych a medzinárodných festivaloch a súťažiach doma i v zahraničí. Ján Ivan sa venoval vedeniu zboru celým svojím srdcom a zanechal v stovkách spievajúcich detí výraznú stopu. Naučil ich mať rád krásny druh umenia – zborový spev.

JUDr. Eugen Mikuláš „Bubo“ Nemeš

Narodil sa 25. decembra 1921 v Trnave. Je hudobník, hudobný skladateľ, turista a horolezec. Od ranej mladosti je jeho koníčkom šport, pohyb v prírode, fotografovanie a hudba. Horolezectvu sa aktívne

venuje od roku 1940, v roku 1946 založil teraz už vyše 65-ročný horolezecký oddiel a bol jeho predstaviteľom i dlhoročným predsedom až do roku 1996. Trnavský horolezecký oddiel patrí medzi najstaršie na Slovensku. Počas predsedníctva Buba Nemeša ním prešlo 320 ľudí. Organizoval a zúčastňoval sa horolezeckých zájazdov aj do zahraničia, podieľal sa na výchove mládeže. Za svoju prácu dostal viaceré významnení, vykonával rozsiahlu vzdelávaciu-prednáškovú činnosť, hral vo viacerých trnavských hudobných zoskupeniach a dodnes hrá v kapele Old Boys Jazz Band.

PhDr. Ján Mitošinka

Narodil sa 29. 7. 1934 v Pobedime. Patrí medzi najväčšie osobnosti trnavského

ľadového hokeja. Po návrate z dlhoročného pôsobenia v Španielsku sa stal prvým prezidentom Slovenského zväzu ľadového hokeja v ére samostatnosti SR. V tejto funkcii intenzívne pomáhal pri dynamickom rozvoji hokeja v Trnave – počas dostavby a slávnostného otvorenia Mestského zimného štadióna, následného založenia školských hokejových tried v Základnej škole na Spartakovskej ulici a pri rozhodovaní o dejisku niektorých významných medzinárodných zápasov v Trnave. Významne pomohol Trnavčanom tiež pri založení klubu rýchlokorčuľovania na krátkej dráhe. Z rúk vtedajšieho predsedu Medzinárodného olympijského výboru J. A. Samarancha prevzal v roku 1994 najvyššie ocenenie Trofeje k storočnici MOV.

-r-

Mestská samospráva bude stavať parkoviská

Na výstavbu a rekonštrukciu parkovísk je v rozpočte mesta Trnavy na tento rok vyčlenený približne 1 milión eur. Mestská samospráva chce venovať oblasti statickej dopravy ešte väčšiu pozornosť ako v uplynulých rokoch a sústrediť sa najmä na lokality, kde je situácia už dlhší čas neuspokojivá. „Pochodili sme po všetkých mestských častiach s poslancami, ktorí dobre poznajú problémy občanov s parkovaním. Na každom sídlisku sme vytipovali štyri – päť parkovísk, kde pribudnú nové parkovacie miesta a tie jestvujúce budú zrekonštruované,“ povedal viceprimátor mesta Trnavy Vladimír Butko.

Devätnásť nových miest má pribudnúť na Hlbokej 11, na Veternej ulici 20 miest, na Ulici V. Clementisa 44 nových a 38 zrekonštruovaných miest, na uliciach T. Vansovej a Kalinčiakovej bude zrekonštruovaných 74 miest a pribudne 24 nových a na Zelenečskej bude 28 nových a 41 zrekonštruovaných miest.

Výstavba a rekonštrukcia parkovísk sa plánuje aj na uliciach T. Tekela, Mozartovej, Tajovského, Čajkovského, Jiráskovej, gen. Goliana, Okružnej, Veternej, Na hlinách a Pútnickej.

Prípravuje sa výstavba viac ako šesťsto parkovacích miest, z toho takmer 380 celkom nových. Všade, kde to bude potrebné, sa počíta aj so sadovými úpravami, prípadne s výstavbou nových chodníkov vo vyšliapaných smeroch.

„Robili sme v minulých rokoch veľké akcie, ktoré stáli veľa peňazí, napríklad rekonštrukciu amfiteátra, výstavbu okružnej križovatky na Trstínskej a mosta cez Trnávku. Samozrejme, podobným aktivitám sa venujeme naďalej, v tomto roku budeme pokračovať v rekonštrukcii základných škôl a zároveň pracujeme na najväčšej investičnej akcii v histórii mesta – výstavbe Mestského priemyselného technologického parku. Popritom však nezabúdame, že ľudia žijú hlavne na sídliskách, a chceme ich životné

prostredie trošku upraviť, zlepšiť. V tomto duchu sme sa napríklad minulý rok pustili do vytvárania parčíku za daňovým úradom na sídlisku Hlboká, ale budovali sme aj parkoviská, napríklad Na hlinách, kde to už bolo veľmi potrebné, pribudlo vyše sto parkovacích miest. Veľa ďalších požiadaviek občanov v tejto oblasti sa však nemohlo riešiť kvôli nedostatku finančných prostriedkov. Je pravda, že ekonomická kríza mala vplyv aj na náš rozpočet, ale myslím si, že Trnava je mesto, ktoré vie dobre hospodáriť a nejaký päťpercentný pokles príjmov nás nemôže dostať na kolena. Kríza – nekríza, mesto Trnava na to peniaze nájde," povedal Vladimír Butko.

O výstavbe a rekonštrukcii konkrétnych parkovísk budeme priebežne prinášať podrobnejšie informácie v Novinkách z radnice a na webstránke mesta www.trnava.sk. -eu-

Významné ocenenie pre Trnavský samosprávny kraj

Po zaradení Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) medzi desať najatraktívnejších európskych regiónov na podnikanie spomedzi 1034 skúmaných európskych oblastí, dostal 11. februára 2010 TTSK ďalšie významné ocenenie. Predseda Trnavského samosprávneho kraja Tibor Mikuš prevzal v Bruseli v rámci súťaže Podnikateľský región roka (EER – European Entrepreneurial Region) organizovanej Výborom regiónov Európskej komisie, ocenenie za jasnú víziu do budúcnosti pre rok 2012.

TTSK uspel v silnej konkurencii najmä bohatých a ekonomicky silných západoeurópskych regiónov. Cena pre rok 2012 bola udelená aj regiónom Katalánska a Helsink. „Chápem to ako povzbudenie do ďalšej práce pre všetkých tých, ktorí sa na tvorbe plánov a zámerov ako zlepšovať život v kraji zúčastňujú. Je to zároveň príležitosť na otvorenie spolupráce s ostatnými ocenenými regiónmi. Už priamo tu v Bruseli som sa stretol s ministrom pre ekonomiku a hospodárstvo Brandenburska, ktorý vyhral so svojou víziou pre rok 2011. Rozprávali sme sa o tom, že sa budeme kontaktovať a snažiť sa urobiť niečo, čo bude prospešné pre oba regióny," povedal po prevzatí ceny predseda TTSK Tibor Mikuš.

TTSK v súťaži predstavil svoj rozvoj v oblasti podnikania, siete škôl, vzdelávacích programov a ich prepojenie, pričom prezentoval ciele a opatrenia pre jednotlivé podregióny kraja v rámci rozvoja školstva a vzdelávania. V oblasti rozvoja regionálnej politiky kraj predstavil klastre, činnosť Hospodárskej rady TTSK a Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu TTSK. Súčasťou dokumentov boli podpísané memorandá o vzájomnej spolupráci a pomoci s regionálnymi združeniami miest a obcí, mestami, školami, združeniami, predstavenie Agentúry regionálneho rozvoja TTSK, regionálnych rozvojových agentúr a expozitúr TTSK. Ďalej kraj predložil možnosti využitia štrukturálnych fondov EÚ a iných verejných prostriedkov na rozvoj TTSK s popisom schválených a v súčasnosti realizovaných projektov financovaných zo štrukturálnych fondov EÚ. Poslednou časťou prezentácie boli formy partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom v rámci národnej a európskej úrovne s možnosťami vytvárania a udržiavania podnikateľského prostredia.

Podnikateľský región roka je pilotná celoeurópska iniciatíva, ktorej ambíciou je nájsť a oceniť regióny EÚ s výnimočnou víziou a plánom ako zlepšiť svoje podnikateľské prostredie, a to bez ohľadu na ich veľkosť, bohatstvo a aktuálnu situáciu. Predložený projekt sa musí opierať o preukázateľný politický záväzok zaviesť túto víziu do praxe.

Ivan KRAJČOVIČ (krátené)

V SKRATKE

■ Na skládke sa bude vyrábať elektrina z bioplynu

Prenájom pozemku spoločnosti Terrasystems, s. r. o. so sídlom v Banskej Bystrici na výstavbu plynového elektrického zdrojového agregátu v areáli skládky na Zavarskej ceste v Trnave schválili poslanci mestského zastupiteľstva na mimoriadnom zasadnutí 28. januára. Účelom stavby je výroba elektrickej energie zo skládkového plynu, ktorý je doteraz nevyužívaný. Týmto spôsobom vyrobená elektrina bude dodávaná do elektrickej siete za zmluvne dohodnutú cenu. Predpokladané množstvo vyrobenej energie za rok je 1 822,81 MWh. Zariadenie bude umiestnené v odhlučnenom kontajneri, počas jeho výstavby nebudú potrebné žiadne zásahy do prevádzky skládky a nebude potrebné ani obmedziť dopravu.

Suma za prenájom je 1 euro za m² ročne na dobu určitú – 15 rokov, minimálne však na 5 rokov po ukončení výstavby zariadenia s predkupným právom na túto časť pozemku počas doby prenájmu.

■ Súťažime o cenu

Hlavné mesto biodiverzity

Mesto Trnava sa hlási do národnej súťaže Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach o Európsku cenu Hlavné mesto biodiverzity, ktorú organizuje Regionálne environmentálne centrum (REC) Slovenska. Súťaž je zameraná na podporu biodiverzity v mestskom prostredí. Okrem Slovenska sa realizuje aj v Nemecku, Francúzsku, Maďarsku, Španielsku. Projekt je čiastočne financovaný z programu EÚ LIFE+1, Ministerstvom životného prostredia SR a spolufinancovaný REC Slovensko z vlastných zdrojov. Jednou z aktivít projektu je podpora a motivácia mestských samospráv k ochrane prírody a biodiverzity.

Na Slovensku je v tomto roku súťaž pilotne pripravená pre všetky mestá, v roku

2011 sa predpokladá jej rozšírenie aj na slovenské obce. Na zapojenie do súťaže je potrebné vyplniť a predložiť dotazník, ktorý vypracovalo REC Slovensko v úzkej spolupráci s projektovými partnermi, Národným poradným výborom projektu a ďalšími spolupracujúcimi partnermi. Dotazník pokrýva viacero aspektov biodiverzity a je rozdelený do piatich oblastí: územná a druhová ochrana, zeleň v sídle, voda, lesy a poľnohospodárstvo, plánovacie nástroje a organizácia, vzťahy s verejnosťou a environmentálne vzdelávanie. Okrem súťaže budú pre slovenské samosprávy pripravené aj ďalšie aktivity v oblasti ochrany biodiverzity, ako sú workshopy, informačné materiály a pod.

Cieľom účasti v súťaži je prispieť k zvyšovaniu povedomia obyvateľov mesta o hodnotách biodiverzity a prírodných prvkov v urbanizovaných oblastiach, ktoré si zaslúžia našu ochranu a starostlivosť, a tiež získanie poznatkov o biodiverzite v našom meste.

■ Trnava v medzinárodnom projekte CircUse

Mesto Trnava získalo grant vo výške 116 467 eur na účasť v medzinárodnom projekte CircUse. Jeho realizácia rozložená na tri roky má podporiť vyvážený a udržateľný rozvoj územia a voľný pohyb informácií prostredníctvom optimalizácie siete, harmonizácie predpisov a stanovenia spoločných noriem v oblasti hospodárenia s územím.

Projekt je zameraný na všetky zainteresované subjekty územného rozvoja, vrátane vlastníkov pôdy a súkromných investorov. Očakáva sa, že bude mať dlhodobý prínos pre internú spoluprácu regionálnych a miestnych orgánov a vytvorením vízie zameranej na konkurenčné prostredie a šetrné využívanie územia prispeje ku konkurencieschopnosti regiónov. Ďalším dôležitým aspektom projektu je komplexná

účasť zainteresovaných strán v činnosti územnej obnovy. Definovaná bude Charta o využívaní územia v strednej Európe, ktorá má posilniť tento proces. Vytvorený má byť aj nový systém riadenia a vnútorná príručka pre kruhové organizovanie využitia územia.

Cieľom mesta Trnavy v rámci projektu Circ-Use bude vypracovanie dopadovej štúdie s návrhom opatrení na zmiernenie negatívnych dôsledkov koncentrácie investícií na dopravu a životné prostredie. Štúdiá má poskytnúť územno-technické podklady pre územný plán trnavskej aglomerácie. Ďalšou úlohou bude zapojiť desať okolitých obcí do procesu riešenia spomínaných otázok a koordinovať navzájom svoje aktivity.

Celkové výdavky na projekt sa predpokladajú vo výške 137 020 eur, mesto Trnava sa bude podieľať na jeho financovaní sumou 20 553 eur.

■ **Trnava v medzinárodnom kultúrnom projekte CultNet**

Vo februári pokračovala realizácia dvojročného kultúrneho projektu CultNet, v rámci ktorého sa mesto Trnava zapojilo do siete vytvárania kultúrno-turistických podujatí a spoznávania národných tradícií. Hlavnými partnermi projektu sú mestá Varaždín v Chorvátsku a slovinské mesto Ptuj, ktoré prizvali svoje partnerské mestá Burghausen a Ravensburg v Nemecku, Zalaegerszeg v Maďarsku, Banskú Štiavnicu a Trnavu. Organizátormi sú striedavo samosprávy miest Varaždín a Ptuj. Projekt je financovaný z programu Občania pre Európu pre roky 2007 – 2013 z akcie Sieť partnerských miest.

Prvá časť projektu sa uskutočnila v meste Varaždín v minulom roku, kedy sa organizátori snažili predstaviť kultúru v modernom poňatí, tzv. kultúrnou inováciou a jej inklúziou do existujúcej kultúrno-turistickej ponuky. Na pozadí projektu prebiehal Trash Film Festival. V meste Ptuj sa vo februári tohto roku uskutočnila druhá časť projektu počas tradičného karnevalu pod názvom

Kurentovanie, ktorý je najväčším kultúrno-etnografickým sviatkom v Slovinsku.

Tretia časť projektu sa uskutoční v júli 2010 vo Varaždíne, kde bude tematický seminár a medzinárodný workshop na tému kultúra v 21. storočí. Cieľom je vytvoriť kultúrnu sieť – kontakty pre možnú medzinárodnú kultúrnu spoluprácu v budúcnosti. Jej formy budú dohodnuté na záver projektu.

■ **Marcové semináre na podporu rozvoja podnikania**

Inovačné a kreatívne metódy, riadenie inovácií je názov seminára, ktorý sa uskutoční 4. februára v priestoroch Trnavskej regionálnej komory SOPK. Podujatie bolo súčasťou projektu Informace, inovace, vzdělávání = rozvoj podnikání, ktorý realizuje Trnavská regionálna komora SOPK v spolupráci s Obchodní a hospodářskou komorou Hodonín v rámci Operačného programu Cezhraničné spolupráce SR – ČR 2007 – 2013. Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou.

Cieľom seminára bolo prezentovať metódy a nástroje, akými možno dospieť k novým nápadom a zabezpečiť si konkurenčnú výhodu.

Trnavská regionálna komora SOPK pripravuje na marec ďalšie semináre: 3. marca na tému Biznis protokol, 10. marca Rodový audit, 16. marca Písomný styk a obchodná korešpondencia, 24. marca Asistentka / sekretárka.

Na seminároch bude poskytnutý priestor aj na príklady, diskusiu a konzultácie. Viac informácií na www.tt.sopk.sk.

■ **Takmer šesťsto vín bude na výstave Víno Tírnavia 2010**

Ôsmy ročník súťažnej výstavy vín Víno Tírnavia 2010 sa uskutoční v 12. a 13. marca v čase od 13.00 do 21.00 h v Mestskej športovej hale na Rybníkovej ulici v Trnave. Na výstave bude prezentovaných 597 vín od 126 výrobcov z celého Slovenska, z Českej republiky, Maďarska a Juhoafrickej republiky. V ponuke je 377 bielych, 49 ružových a 164 červených vín. Z celkového počtu je 453 suchých vín,

105 polosuchých a polosladkých, sladkých 32 a 7 sektov. Nechýbajú vína z mimoriadne dobrého ročníka 2009 od rôznych producentov. Informácie o výsledkoch súťaže priniesieme v budúcom vydaní.

■ Budúcich prváčikov je zatiaľ viac ako vlni

Do prvého ročníka základných škôl sa v tomto roku zapísalo šesťsto detí, čo je o desať viac ako v predchádzajúcom roku. Najviac detí je zapísaných na základných školách na uliciach Jána Bottu a Spartakovskej. Do prípravného ročníka pre deti s narušenou komunikačnou schopnosťou v Základnej škole na Ulici A. Kubinu je zapísaných jedinášť detí.

Skutočný počet detí, ktoré v septembri nastúpia do prvých tried základných škôl v kompetencii mestskej samosprávy, však môže byť nižší. Približne 75 detí ešte absoluuje vyšetrenie u psychológa, ktorý im môže odporučiť odklad povinnej školskej dochádzky. Konečný počet môže byť ešte znížený o deti, ktoré sa hlásia do súkromných základných škôl.

■ Dotácia z úradu vlády SR na rekonštrukciu domu na Coburgovej

Mestská samospráva dostala dotáciu z Úradu vlády Slovenskej republiky vo výške 35 tisíc eur na rekonštrukciu bytového domu na Coburgovej ulici 56 – 58, ktorý bol 8. augusta 2009 ťažko poškodený požiarom.

„O dotáciu sme požiadali po vzniku havarijnej situácie, ale rekonštrukčné práce sa začali okamžite. V januári 2010 sme dostali vyrozumienie, že Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity nám dotáciu schválil,“ povedala pre Novinky z radnice Zuzana Kráľovičová z odboru územného rozvoja a koncepcii mestského úradu. Nevyhnutná bola demontáž strešného plášťa, krovovej konštrukcie, bleskozvodu, tepelnej izolácie, poškodených sadrokartónov a ich výmena za nové. Uskutočnila sa aj oprava omietok a elektroinštalácie práce. Mesto Trnava zapá-

jalo do opravy aj miestnych obyvateľov, ktorí svojpomocne vykonávali jednoduchšie práce. Pri riešení krízovej situácie v tejto lokalite intenzívne pomáhali aj zamestnanci odboru sociálneho mestského úradu a Komunitné centrum v Trnave.

Celkové náklady na rekonštrukciu dosiahli 116 567 eur. Za obsah projektu je zodpovedné výlučne mesto Trnava.

■ Kamenná cesta bude v marci uzavretá pre výstavbu kanalizácie

Miestna komunikácia Kamenná cesta bude od 1. do 31. marca uzavretá. Dôvodom uzávierky je výstavba kanalizačného zberača. Obchádzková trasa pôjde z Ulice T. Vansovej na ulicu Št. Moyzesa, Ružindolskú – štátnu cestu č. 504 – Modranskú a Biely Kostol a naspäť. Dĺžka obchádzkovej trasy je približne 4,4 km. O dočasných zmenách týkajúcich sa autobusových liniek a zastávok mestskej a prímestskej autobusovej dopravy bude včas informovať cestujúcich výveskami na autobusových zastávkach Slovenská autobusová doprava, a.s., závod Trnava. Investorm stavby je Trnavská vodárenská spoločnosť, a. s., Priemyselná 10, Piešťany.

■ Zmladzovací rez drevín na pešej zóne

Zmladzovací rez drevín sa začal v januári na trnavskej pešej zóne na Hlavnej ulici. Skorý zimný termín bol zvolený s ohľadom na skutočnosť, že v záhonoch sú vysadené jarné cibuľoviny, ktoré by mohli byť počas orezávania v predjarnom období zničené. Rez týchto drevín bol niekoľko rokov odkladaný, lebo sa počítalo s celkovou rekonštrukciou pešej zóny vrátane zelene. Začiatok prác sa však musel posunúť, preto sa mestská samospráva v súlade s odporúčaním Krajského pamiatkového úradu v Trnave napokon rozhodla omladiť existujúcu prestarnutú, prerastenú, druho nevhodnú a architektonicky neestetickú zeleň. Ako prvé boli ošetrené dreviny, ktoré majú vysokú regeneračnú schopnosť a rez ich nepoškodí.

Dreviny, ktoré trpia namrzaním, majú byť orezané ako posledné, v závislosti od teplotných pomerov.

Vzhľadom na skutočnosť, že niektoré dreviny vytvorili ucelenú hmotu, ktorá je vo vnútri prevažne preschnutá, po orezaní bude potrebné tieto miesta vyplniť novými rastlinami. Výsadba nových vhodných drevín bude časovo limitovaná výsadbou letníčiek, ktorá sa uskutočňuje začiatkom mája.

■ Chorý topoľ na Špačinskej bude vyrúbaný

Do konca marca sa má uskutočniť výrub topoľa na Špačinskej ulici. Dôvodom jeho odstránenia je hnilobná dutina na kmeni a poškodzovanie statiky okolitých stavieb jeho koreňovým systémom. Vzhľadom na to, že ide o mohutný strom, počas prác na jeho odstránení bude nutná regulácia dopravy.

■ Aj v Kamennom mlyne boli odstránené suché a choré stromy

Vo februári sa uskutočnila rutinná údržba porastu v Kamennom mlyne. Spočívala v odstraňovaní suchých, vyvrátených a škodcami postihnutých stromov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť návštevníkov lesoparku. Precistené boli porasty najmä v blízkosti stredového chodníka pre peších a cyklotrasy v lesoparku, popri oplatení cintorína na Kamennej ceste a v lužnom lesíku medzi hotelom Koliba a prírodným kúpaliskom. Vzhľadom na prírodný charakter porastu sa namiesto náhradnej výsadby využije jeho prirodzená obnova. Z podrastu sú vybrané a ponechané rastovo a druhovo vhodné jedince, ktoré budú upravované výchovnými opatreniami, aby časom nahradili odumreté dreviny.

-eu, um-

Chystá sa nový festival hier pre všetkých

Fest Hry Trnava 2010 je názov celkom nového veľkého zábavno-spoločenského podujatia, ktoré sa uskutoční 16. a 17. marca v Mestskej športovej hale. Autorom myšlienky a organizátorom tohto festivalu hier pre deti, mládež, rodiny i širokú verejnosť z Trnavy i okolia je Mestská rada mládeže v Trnave v spolupráci s mestskou samosprávou.

Festival má byť interaktívnou prezentáciou vývoja v oblasti moderných spoločenských hier, ktoré ponúkajú zmysluplné trávenie voľného času s priateľmi a rodinou. Hlavným cieľom podujatia je najmä podpora rodiny, spoločného trávenia času, rozvíjanie komunikačných schopností a logického myslenia, predstavivosti a kreativity. Počas dvoch marcových dní budú mať žiaci základných škôl a široká verejnosť možnosť oboznámiť sa so širokým spektrom hier a vyskúšať si ich za asistencie skúsených hráčov a trpezlivých rozhodcov.

Svoju účasť na festivale prisľúbili popredné firmy pôsobiace na trhu moderných spoločenských hier. K dispozícii bude paleta približne 25-tich druhov stolových, kartových, a iných hier rozdelených do herných sekcií pre rôzne vekové skupiny už od 5 rokov. Na stoloch budú pripravené známe i nové hry počnúc Osadníkmi z Katanu, cez Carcassonne, Bang, Dostihy a stávky a mnoho iných. Na svoje si prídu aj fanúšikovia kartovej hry Magic. Účastníci si budú môcť hry nielen vyskúšať, ale s troškou šťastia prípadne i odnieť ako výhru zo sprievodných súťaží či tomboly. Nebude chýbať ani sprievodný program s atrakciami pre deti.

Dopoludňajší priestor bude vyhradený žiakom základných škôl v sprievode pedagógov. Popoludní od 15. do 20. hodiny festival otvorí svoje brány aj ďalším záujemcom a zvedavcom v akomkoľvek veku. Vstup pre deti do šesť rokov je zdarma.

-red-

Modranskí vinohradníci nadväzujú na tradíciu

Zimné obdobie je aj pre modranských vinárov a vinohradníkov príležitosťou, aby sa nielen pripravili na sezónu, no najmä aby sa pochválili svojimi novými vínami, ale aj tými vyzretejšími. Pravidelne sa zúčastňujú súťaže Víno Tirnavia či Deň otvorených pivníc, a modranské pivnice sa stali vyhľadávanou atrakciou aj pre cezpoľných návštevníkov Trnavy. Svoju tradíciu si buduje prehliadka Vinohradnícko-vinárskeho klubu Modranka, ktorý sa pravidelne počas zimných mesiacov predstavuje aj vďaka podpore Mesta Trnavy v kultúrnom dome v Modranke.

„Chceme predstaviť naše vína a naučiť nielen domácich, ale aj návštevníkov ako víno piť, a podľa čoho si vyberať druhy. Dôležité je, aby si vychutnali vína, ktoré nenájdú v obchodnej sieti, a zároveň aj také vína, ktoré dorábajú drobnopestovatelia. Chceme presadiť slovenské vína a typické produkty, ktoré sa dorábajú na tomto území a postupne učiť návštevníkov, aby sa nepozerali na cenu, ale najmä na kvalitu vína,“ hovorí člen Vinohradnícko-vinárskeho klubu Modranka Jozef Kiripolský. Súčasťou podujatia sú pravidelne aj prezentácie vinohradov a dorábania vína vinárov z Modranky, konzultácie so skúsenými vinohradníkmi a kultúrny program. Návštevníci si mohli tradične vyskúšať platidlo tamojších vinohradníkov – modrofanské grajciare, za ktoré za kupovalo víno podľa bodového systému. „Vína sú obodované a platia sa rôznym množstvom grajciarov. Pravidelne predstavujeme len akostné odrodové vína s prívlastkom,“ hovorí Jozef Kiripolský.

Spoluzakladateľom Vinohradnícko-vinárskeho klubu Modranka je Marián Repáň, ktorý patrí k vinohradníkom. Najmä pre nich je pestovanie hrozna a dorábanie vína rodinnou záležitosťou. Spolu s ostatnými členmi klubu dorábajú vína v spoločných lokalitách, okrem Modranky napríklad aj v južnoslovenskej vinohradníckej oblasti vo vinohradoch v Mužli. Nejedného návštevníka zaujímalo, ako sa vo svojom mladom veku dostal k tomuto odvetviu. „Môj starý otec odjakživa dorábal víno, aj moji rodičia, a tak som na to nadviazal. Je to vecou priorít, niekto chodí po diskotékach, iní dorábajú víno a investujú do vinohradu,“ hovorí Marián Repáň.

V modranských pivniciach si najčastejšie môžete vypiť známe sorty ako je rizling vlašský, veltlínske zelené, na výstave bol záujem aj o do úzadia často dávané dievčie hrozno, ale aj aurélius, rizling rýnsky, a tiež o predstavované novošľachtence.

Inšpirácia vzniku občianskeho združenia pred siedmimi rokmi symbolicky nadväzovala na tradíciu pestovania hrozna a dorábania vína spred storočí. „Pri našej prvej ustanovujúcej schôdzi som rozvinul myšlienku vzťahu Trnavy a terajšej miestnej časti Modranka k pestovaniu vína. Trnava stála na križovatke obchodných ciest a napríklad aj z Modranky do Trnavy dodávali vinohradníci víno. Keď sa Trnava stala slobodným kráľovským mestom, presne na územie dnešnej časti Modranky, ale aj Suchej nad Parnou a Hrnčiaroviec nad Parnou, prišli bavorskí vinohradníci a učili tunajších obyvateľov pestovať vínnu révu a dorábať víno. Aj to bolo podnetom, aby sme na tomto území založili náš klub a pokračovali svojím spôsobom v tradícii. Dorábame menšie objemy ako ponúkajú distribútori do obchodných sietí, preto sme založili občianske združenie, kde si môžeme vzájomne pomôcť, učiť sa od starších a naučiť sa dorábať víno aj modernými technológiami. V neposlednom rade ide aj o spoločnú prezentáciu na výstavách,“ dodáva Jozef Kiripolský.

Budovanie hospicu Svetlo v Trnave pokračuje

Nezisková organizácia Svetlo pokračuje v prácach spojených so snahou o otvorenie hospicu v Trnave. V jeho budúcich priestoroch na Františkánskej ulici boli v minulom roku dokončené hrubé stavebné práce a postavená šachta pre výťah. V hospicovej časti boli osadené nové okná, urobené základné maliarske práce a položené keramické dlažby a obklady.

Pokračuje aj požičiavanie špeciálnych hygienických a zdravotníckych pomôcok a ich sortiment bol doplnený o najviac požadované druhy. „Záujem odkázaných na tento druh služby bol pomerne veľký. Sme radi, že v ďalšom období môžeme požičiavať aj polohovateľné postele. Vďaka nezištnej pomoci pani Geisovej, Slovenke žijúcej v Nemecku, sme koncom roka dostali sedemnást postelí z Nemecka,“ povedala pre Novinky z radnice riaditeľka neziskovej organizácie Svetlo Viktória Okšová a dodala: „Počas uplynulého roka sme pokračovali v informovaní verejnosti o budovaní hospicu v Trnave so zameraním na mládež. V rámci hudobného festivalu Lumen v máji 2009 sme zabezpečili workshop na tému Mladí dobrovoľníci a ich pomoc pre hospic. S touto problematikou boli v rámci besedy oboznámení aj študenti Arcibiskupského gymnázia. Pokračovali sme v tradícii benefičných koncertov a zúčastnili sa ako každý rok aj charitatívneho predaja na predvianočných trhoch. Na týchto benefičných akciách mali ich účastníci možnosť finančne podporiť aktivity našej neziskovej organizácie. Výťažok z týchto podujatí bol približne 4 600 eur. Všetkým, ktorí nás akýmkoľvek spôsobom podporili, úprimne ďakujeme.“

Aktivity spojené s otvorením hospicu pokračujú aj v tomto roku. Treba dokončiť vstupné priestory, výťah, maliarske práce, položiť podlahy, osadiť dvere, skompletizovať elektroinštaláciu a ak to finančná situácia dovoľí, zabezpečiť aj materiálové a prístrojové vybavenie hospicu.

-7-

Spomienka na Viktora Jaborníka

Vo veku 78 rokov zomrel 31. januára jeden z občanov nášho mesta Ing. Viktor Jaborník, CSC., ktorý sa v rámci svojej profesie veľkou mierou podieľal na vzhľade súčasnej Trnavy.

Viktor Jaborník aktívne pôsobil v Trnave od roku 1963. Narodil sa v Holiči. Bol absolventom Vyššej priemyselnej školy stavebnej v Bratislave a Slovenskej vysokej školy technickej – fakulty inžinierskeho staviteľstva tiež v Bratislave. Na tej istej vysokej škole v r. 1983 dosiahol vedeckú hodnosť kandidáta ekonomických vied.

Svoju odbornú činnosť začínal na rodnom Záhorí ako stavbyvedúci a neskôr ako hlavný inžinier skalického závodu Pozemných stavieb v Trnave. Jeho energia a organizačné schopnosti mu otvorili dvere na funkčné posty na podnikovom riaditeľstve v Trnave. Čoskoro sa stal riaditeľom a túto funkciu zastával od roku 1964 plných 27 rokov. Jeho územná pôsobnosť siahala z Trenčianskeho kraja až po podunajské územie Dunajskej stredy a od Záhoria až takmer po Nítru. Centrom tejto činnosti bola Trnava, kde pôsobili tri veľké závody. Sídliť tu okrem podnikového riaditeľstva i stavebné školstvo – Priemyselná škola stavebná, Odborné stavebné učilište a Osobitná škola zameraná na stavebné profesie. Rozvoj týchto stavebných závodov a školstva v podstatnej miere inicioval Ing. Jaborník a vytváral tak pre Trnavu stavebné kapacity, ktoré zvládli vtedajší rozvoj bytovej a občianskej výstavby a infraštruktúry. S jeho menom sú tiež spojené významné investičné celky ako sú sídliská Prednádražie, Rybník, Vodáreň, Lincianska a najväčší obytný súbor Družba, nové nemocničné pavilóny, nová mestská poliklinika, obchodný dom Jednota, športová hala, komplexy vysokých, stredných a základných škôl a celý rad ďalších verejných budov.

-sk-

Ľudia a udalosti v histórii Trnavy marec 2010

1. 3. 1900 – V Bratislave umrel výtvarník, muzeológ, reštaurátor a archeológ Jozef KÖNYÖKI, riaditeľ Mestského múzea v Bratislave, ktorý pôsobil v Trnave ako učiteľ kreslenia na dievčenskom ústave a ako úradník urbárnej súdnej stolice (110. výročie).

2. 3. 1940 – V Trnave sa narodil hudobný skladateľ, klavirista a pedagóg Juraj BENEŠ, prodekan Hudobnej a tanečnej fakulty VŠMU v Bratislave a dramaturg Opery SND (70. výročie).

5. 3. 1755 – V Predmieri sa narodil spisovateľ, básnik a kňaz Jozef Ignác BAJZA, autor prvého slovenského románu a člen Slovenského učeného tovarišstva, ktorý pôsobil ako kaplán v Trnave a neskôr ako farár v Dolnom Dubovom (255. výročie).

7. 3. 1920 – V Trnave sa narodila operná speváčka Marta KURBELOVÁ-MEIEROVÁ, sólistka opery SND v Bratislave (90. narodeniny).

10. 3. 2005 – V Trnave bola slávnostne uvedená poštová známka s portrétom Blahoslavenej Zdenky SCHELINGOVEJ (5. výročie).

13. 3. 1920 – V Krížovanoch nad Dudváhom sa narodil akademický maliar a ilustrátor JOZEF ŠTURDÍK, ktorý študoval na gymnáziu v Trnave (90. výročie).

15. 3. 1945 – V Trnave sa narodil divadelný a filmový herec Karol ČÁLIK, sólista spevohry Novej scény v Bratislave (65. narodeniny).

17. 3. 1950 – V Dolnej Strehovej sa narodil v Trnave žijúci publicista Róbert VAVRO (60. narodeniny).

18. 3. 1970 – Chrám sv. Jána Krstiteľa v Trnave bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku (40. výročie).

20. 3. 1910 – V Špačinciach sa narodil saleziánsky pedagóg, dirigent, skladateľ a zbormajster Jozef STREČANSKÝ, ktorý pôsobil ako profesor gymnázia v Trnave, kde jeho pamiatku pripomína pamätná tabuľa na ulici M. Schneidera Trnavského (100. výročie).

23. 3. 1910 – Vo Viedni sa narodil výtvarník a zubný technik Marcel BENEŠ,

ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel (100. výročie).

23. 3. 1925 – V Paríži sa narodil akademický sochár, maliar a výtvarný pedagóg Joseph JURČA, ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel. Roku 1996 mu bola udelená Cena mesta Trnava za celoživotné umelecké dielo (85. výročie).

23. 3. 1940 – V Bratislave sa narodil horolezec, športový funkcionár a publicista Celestín RADVÁNYI ml., dlhoročný tajomník HO Slávia v Trnave (70. narodeniny).

24. 3. 1785 – V Borskom Mikuláši sa narodil najvýznamnejší bernolákovský básnik a prekladateľ Ján HOLLÝ, absolvent trnavského seminára, ktorý pôsobil ako kňaz v Hlohovci, Maduniciach a na Dobrej Vode (225. výročie).

25. 3. 1945 – Ruské lietadlá uskutočnili nálet na Trnavu (65. výročie).

27. 3. 1735 – V Dubnici nad Váhom umrel básnik, historiograf a kňaz Ján Baltazár MAGIN, rodák z Vrbového a autor prvej slovenskej národnej obrany (275. výročie).

29. 3. 1705 – V Trnave umrel polyhistor a encyklopedista Martin SENTIVÁNI, profesor Trnavskej univerzity, v rokoch 1691 – 93 jej rektor, dekan filozofickej i teologickej fakulty, riaditeľ univerzitnej tlačiarne a autor prvého encyklopedického diela vo vtedajšom Uhorsku (305. výročie).

29. 3. 2005 – V Trnave umrel hudobník a hudobný pedagóg JINDRICH RICHTER, učiteľ hry na akordeón a riaditeľ ZUŠ v Trnave (5. výročie).

30. 3. 1900 – V Trnave umrel spisovateľ, básnik, redaktor a prekladateľ ANDREJ KUBINA, správca Spolku sv. Vojtecha, ktorý pôsobil aj ako farár v Dolnej Krupej (110. výročie).

31. 3. 1945 – Ruské lietadlá ostreľovali nemecké vojenské kolóny ustupujúce z Trnavy (65. výročie).

31. 3. 1995 – Pápež JÁN PAVOL II. zriadil Bratislavsko-trnavskú arcidiecézu (15. výročie).

Imrich Ikrényi: „Nebol som odbojár, ani hrdina“

Definitívny koniec demokracie

2. časť

V meste nebola žiadna disciplína, všade panoval chaos. Nikto nevedel, čo ho čaká, nervy povoľovali. Trnava ešte horela, na uliciach ležali mŕtvi ľudia aj zvieratá, horela železničná stanica. Ženy sa poobliekali do starých handier a nevychádzali z pivníc a suterénov. Nebol problém hodiť tam granát, veď tam môžu byť Germáni. Kto mohol zabrániť jednotlivým vojakom alebo skupinám „podružených“ denaturovaným liehom, aby v noci vnikali do bytov? Niektorí boli detinsky dobrí a hneď zasa neviazani disciplínou, mnohí ani nevedeli, kde sú. Blúdili nočnými ulicami a hľadali ženy. Trnavčania používali aj finty. Keď na bránku v noci búchali hlavňami automatov, muž otvoril okno a hlasno budil neexistujúceho plukovníka.

V tomto chause sa zišli členovia občianskych strán a začali rokovať s komunistami. Trnavské vedenie komunistov aj veliteľ mesta sa usadili v budove Ištókovcov, kde predtým sídlili Deutsche Partei aj gestapo. Imrich Ikrényi sa stal členom dočasnej komisie pre správu mesta Trnava. Komunisti z pozície sily nesúhlasili s paritným zastúpením a mali aj predsedu. Komandatúra dala členom legitimácie a ochranné vývesky na byty, teda istú imunitu. Je veľmi ťažké vykresliť všetky situácie, keď životy mnohých občanov viseli na vlásku.

Začal boj o uchopenie moci. Komunisti boli húževnatí a pevne odhodlaní zvíťaziť. Začali nemilosrdne napádať a odstreľovať funkcionárov demokratickej strany. Boj sa musel rozhodnúť ešte do vypísania riadnych parlamentných volieb, ktoré mali byť o dva roky. Pozemková reforma, zlikvidovanie veľkých a stredných roľníkov, zlikvidovanie parlamentnej demokracie, ktorá by nedovolila násilné zlikvidovanie súkromného podnikania, to boli ciele

komunistického boja. Nemali čo stratiť, a pri každej príležitosti organizovali demonštrácie. Stredný občan si myslel, že keď dal v tajných voľbách v roku 1946 hlas parlamentnej demokracii, tým sa pre neho všetko skončilo a len ťažko ho bolo možné dostať na demonštrácie alebo hoci len na schôdze. Politická obloha bola zamračená. Oslavy 1. mája 1945 boli ešte v spoločnej réžii. Na vtedajšom Benešovom námestí (dnes Trojičné) prehovorili zástupcovia okresného a mestského národného výboru, mládeže, roľníkov, robotníkov, inteligencie, účastníkov SNP. Za demokratickú stranu prehovoril Imrich Ikrényi.

Imrich Ikrényi bol po voľbách v roku 1946 zvolený za predsedu národného výboru mesta aj hlasmi komunistov, lebo úzkostlivo dbal na to, aby sa zásadné otázky riešili v diskusií. Mnohí urobili lepšie, keď odmietali politické funkcie. Ak bol napadnutý komunista, vedeli ho obhajovať. Napríklad, že vedenie strany ho nasadilo do Hlinkovej gardy, pripadne strany. Príslušník demokratickej strany musel padnúť.

Podľa prezidentského dekrétu mali byť viacerým rodinám vyplatené značné sociálne podpory, ale vyplácanie akosi zaspalo. Nový predseda národného výboru, ktorý podpísal šek na dva milióny korún a dal ich sociálnemu referentovi, zožal veľké ovácie. Možno aj preto sa komunisti neopovážili na neho útočiť. Ale útoky na demokratických funkcionárov, od predsedov národných výborov po ministrov pokračovali a boli stále ostrejšie.

Tak sa blížil rok 1947, súmrak demokratického Československa. Február 1948 bol definitívny koniec demokracie.

A znova tu boli voľby. Ustrašený občan držal v rukách spoločnú kandidátku zostavenú komunistickou stranou a mohol povedať iba áno. Tak mohol byť výsledok takzvaných volieb 99,90 percent. Ustrašení slušní občania čakali, čo sa s nimi bude diať. Niektorí stačili obrátiť kabát, svedomie nemuseli, to nemali.

Nikto od predsedu národného výboru nežiadal odovzdanie funkcie, ale muž s automatom mu nedovolil vstúpiť do úradu. Keď odmietol poslať pozdravný telegram víťazovi volieb, stal sa reakcionárom. Keď nariadil vedľa sovietskej zástavy vyvesiť aj zástavy spojencov, stal sa protištátnym žilvom. V Dejiniach Trnavy (vydalo Vydavateľstvo Obzor, n. p. Bratislava, roku 1988 ako záujmovú publikáciu Mestského národného výboru v Trnave) na strane 207 sa píše: „Predseda Imrich Ikrényi sa pripojil k návrhu na odoslanie telegramov, ale trval na tom, aby boli vypracované v duchu ľudovej demokracie a parlamentarizmu. Po diskusií sa rozhodlo poslať tri telegramy – prezidentovi, predsedovi vlády a predsedovi Zboru povereníkov“.

Fabrika na výrobu trestov smrti

Robotníci vo „svojich“ fabrikách nemali záujem pracovať, veď za nich mali pracovať stroje, ako ich presviedčali komunisti. Krčmy boli plné alkoholikov aj počas pracovnej doby. Roľníci pracovali s celými rodinami aj bez strojov a biedili aj so svojím dobytkom. Keď prišla vlna presviedčania na kolektívne hospodárenie, odmietali ho a z predvolania na národný výbor odchádzali nepokorení. Nasledovala ďalšia fáza, povinné odovzdávanie mlieka, vajec, mäsa, obilia, ich deti nemohli ísť študovať, a vtedy už mnohí podľahli.

S majetnými to bolo jednoduchšie. Vyvieť a odsúdiť! Mnohí boli vyvezení do českého pohraničia, kde museli pracovať na štátnom majetku. Ešte horšie dopadli tí, ktorí boli odsúdení do väzenia a na nútené práce do baní. Zlikvidovaní boli aj živnostníci, hoci socialistická ústava zaručovala nedotknuteľnosť malých súkromných hospodárstiev. Ich deti, ktoré chceli študovať, boli rukojemníkmi. Chodiť do kostola bol ďalší čierny bod.

Nasledovali politické procesy. Plnili sa väznice i staronové koncentračné tábory. Kto mohol, utiekol za hranice. Skonfiškované domy prechádzali za smiešne ceny do rúk nových kapitalistov. Tak sa čoskoro vo väzniciach stretli odsúdení fašisti s demokratmi, ale aj so zloďmi a vrahmi. Réžim už nepoznal štatút politického väzňa.

Dom Imricha Irényiho na Kozáckej ulici 16. septembra 1949 obklúčili a byt prevrátili naruby príslušníci Zboru národnej bezpečnosti. Zatkli ho bez zatykača, vysvetlenia a rozlúčky s rodinou. Za železnými dverami celý si mohol prečítať: „Ak vyjdeš, znova sa narodíš!“ Cela mala päť krokov sem a päť späť. Na stene visela železná posteľ a na druhej policička s plechovicami. V kúte turecký záchod s vodou na splachovanie aj pitie. Päť krokov k oknu, päť späť, tak možno chodiť celé hodiny.

Tri dni rozmýšľal, kde urobil chybu, čo zlé urobil. Ako spomína v zatiaľ neuvverejnenom rukopise, nebol žiadnym odbojárrom, ani hrdinom, iba vždy sympatizoval so slabšími, napadnutými a utláčanými. Potom ho zavolali na prvý výsluch. Na chodbe uvidel zmučeného priateľa Karola Foltu a zrazu mu bolo všetko jasné. Poznali sa ešte z prvej republiky, za odboj bol odsúdený aj počas Slovenského štátu, a proti Nemcom bojoval v povstaní. Boj za demokraciu mal v krvi a obhajoval ju aj po uchopení moci komunistami. Neskôr zistil, že uväznená je celá Foltova rodina i jeho bratia.

Spomenul si na svoju návštevu v Košiciach v lete 1949. Doma bola iba manželka, vraj Karol je mimo republiky a má mu odovzdať list. Po prečítaní pochopil o čo ide a hneď ho spálil. Lenže ako uvedomelý občan mal ho odovzdať Zboru národnej bezpečnosti. Tak sa ocitol vo väzení, kde sa výsluchy písali na chrbáty. Jedlo bolo kúsok čierneho chleba a varená mrkva. Zobrali mu odtlačky prstov. Zločinec ako zločinec, veď bol vo fabrike na výrobu trestov smrti, v lepšom prípade závrtné výšky trestov. V cele bol hermeticky uzavretý. Vzácné boli všetky zvuky, zapadanie zámkov, sklápanie okienok, šuchotanie chodbárov. Ráno hlásenie: „Jeden vyšetrovanec!“ Potom podpísal prehlásenie, že berie na vedomie zatknutie pre podozrenie z podvratnej činnosti proti štátu.

Prí výsluchu si ho prezerali ako objekt zábavy. Vraj je pekný deň, ako asi hral Spartak Trnava. Keď zaprel predmetný list padla prvá rana a tiekla krv. A potom ďalšia a ďalšia. Spolupráca polície a zaťahovanie nevinných ľudí do činov porušujúcich zákon bola perfektná. Zachytávali listy, fotografovali ich a potom nechali doručiť. Nakoniec sa uspokojili s kompromisom, že list si Imrich Ikrényi prečítal, ale v rozrušení ho ihneď spálil a na celú vec zabudol. V skutočnosti to bola pravda, ktorá mu vyniesla „len“ osemnásť mesiacov.

S obhajcom, ktorému manželka dala desaťtisíc korún, mohol prehovoriť len v súdnej sieni. Upokojil ho, že to nevyzerá na viac ako dva roky. Horšie bolo, že bol v skupine, kde hrozili aj rozsudky smrti. Dni procesu utekali pomaly. Dôstojníci, letci, vojaci, plukovník z povstania, živnostníci, všetci nepriatelia štátu. Organizovanie povstania, únosy lietadiel, úteky za hranice. Ťažké to bolo čo i len počúvať.

Odtransportovali ho do leopoldovskej pevnosti, kde boli väznení najťažší zločinci. Tí s ľahšími trestami sa viezli bez pút. V predvianočnom čase prechádzali Trnavou, takmer cez Kozácku ulicu, kde žila jeho rodina. Nová i stará pevnosť bola preplnená politickými väzňami. Medzi vrahmi a zlodejmi aj nedospelé deti. Boli tu ministri Slovenského štátu, poslanci, biskupi, kňazi, inžinieri, lekári, generáli, dôstojníci, kulaci, živnostníci, vysokoškólači aj študenti. Tí posledne menovaní dokázali vyčariť akýsi domov, dokonca aj vianočný stromček. V pevnosti si boli všetci rovní, bolo tu najviac slobody, mohli slobodne debatovať, modliť sa i spievať. Táto zdanlivá pohoda trvala len krátko. Po Vianociach bol zaradený do transportu – smer uránové bane v Jáchymove, kde ho čakal, mierne povedané, očistec, v skutočnosti dočasné peklo.

Unavených, uzimných a hladných ich priviezli do zberného tábora Vitmanov, ktorý pred rokmi opustilo gestapo. Vyložili ich pred bránou s pozmeneným nápisom: „So Sovietskym zväzom na večné časy!“ Nahnali ich do akýchsi krytých priestorov, kde boli natesno telo na telo, takže celú noc museli prežiť postojacky, opretí jeden o druhého. Nikto nemohol klesnúť únavou, jedno telo držalo druhé a v tom si naozaj boli všetci rovní. A tento tábor bol len akési

predpekli pre lágre Rovnosť, Svornosť a Bratstvo. Dostal sa na Svornosť. Horšie to nemohlo byť ani v pekle. Po jednej zmene zostal visieť v kletke v chladnom prievane, ľahko oblečený a zahriaty. O niekoľko dní začal kašať krv. Dostal sa do ošetrovne, kde istú dobu aj pracoval. Neskôr bol určený na spätný transport do Leopoldova.

Na druhý deň už pracoval v leopoldovskej pevnosti v košíkárni. Prišiel medzi tých, ktorí pevnosť neopustia. Tiso – ministerský predseda Slovenského štátu, Kočíš – minister školstva, dekan, farár, mladí špióni, inak zlatí chlapci. Boli tam všetci Foltovci, aj Karol, ktorému zrušili trest smrti, bol tam Alexander Mach, biskup Vojtaššák, minister Ursíny a ďalší. Podmienky boli zrazu znesiteľnejšie, mohli navštevovať knižnicu, dokonca aj sväté omše. Podľa výkonu mohli dostať aj balíky. Nová republika tam najskôr posielala gestapákov a gardistov, potom prišli katolíci a luteráni, demokrati, komunisti a nakoniec aj členovia ústredného výboru komunistickej strany. Na sklonku leta bola pevnosť akýmsi tichým útočiskom. Večer bolo spoločné modlenie, litánie spolu s biskupmi, prelátmi, ministrami, poslancami. Keď dúfal, že do vypršania trestu zostane v pevnosti, poslali ho do sučianskych tehelni. Nebola to tá apokalyptická cesta na západ, bol to v porovnaní s Jáchymovom takmer výlet. Mnoho tehal nenakrájal. Železný vozík mu zachytil prsty na nohe a bolestivá fraktúra urobila skutočný koniec jeho sučianskej exkurzie. Na ošetrovanie bol prevezený do Nitry, odkiaľ sa vrátil s nohou v obrovskej sadre, a tak sa dostal do väzenskej nemocnice.

So začínajúcou jarou už počítal dni do prepustenia. Nakoniec nastal ten dlho očakávaný najdlhší deň. Premýšľal, modlil sa a pripravoval na všetky možnosti. Domov alebo pracovný tábor? A zasa naposledy päť krokov sem a päť krokov späť. Ráno 16. marca 1951 sa naposledy otvorili dvere jeho cely. Brána leopoldovskej väznice sa za ním zatvorila a on tam stál, akoby sa znova narodil.

Bola to podivná doba. Mala priniesť mier. Ale boj je boj, i keď je to boj za mier v permanentnej revolúcii. A boli to poriadne revolučné roky, ktoré mali vybudovať socialistickú spoločnosť.

Margita KÁNIKOVÁ, foto: archív A. Krejčovej-Ikrényiovej

Zomrel básnik a kňaz Svetoslav Veigl

Vo veku 94 rokov 17. februára zomrel rímskokatolícky kňaz, básnik a príslušník katolíckej moderny Svetoslav Veigl.

Narodil sa 24. decembra 1915 v Horňanoch. Gymnaziá navštevoval v Ružomberku, Levoči a Malackách. Ako sedemnásťročný vstúpil v Trnave do rehole Sv. Františka Assiského. Bohosloveckú fakultu študoval v Salzburgu a v Bratislave, slovenčinu a filozofiu na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity, kde získal doktorát z filozofie. Za kňaza bol vysvätený 16. júna 1940. Po ukončení štúdií vyučoval na gymnáziu v Malackách a v Bardejove. Po roku 1948 musel zanechať vyučovanie a prišiel do františkánskeho kláštora v Trnave. Keď v roku 1950 po barbarskej noci zrušili kláštory a rehoľníkov internovali, stal sa správcom fary v Trnave na Tulipáne, kde pôsobil do roku 1959. Do roku 1977 bol kňazom v Abraháme, od roku 1978 pôsobil na rímskokatolíckej fare v Kráľovej pri Senci. Prvá básnická zbierka Svetoslava Veigla pod názvom Cestami vetrov vyšla v roku 1938. V roku 1997 vyšla zbierka Doma pod oknami, v roku 2000 Plnosť času a výber z celoživotného diela pod názvom Nerušte túto ružu. Básňami prispieval aj do novin a časopisov, napríklad do Slovenských pohľadov, Elánu, Kultúry, Pera, Verbumu. Za celoživotné básnické dielo získal Cenu J. C. Hronského a Cenu Spolku slovenských spisovateľov za zbierku Nebo na zemi. Za neoblomný charakterný postoj a celoživotnú umeleckú tvorbu mu Mesto Trnava udelilo v roku 2007 čestné občianstvo.

Rozhovor so Svetoslavom Veiglom sme uverejnili v marcovom vydaní Noviniek z radnice v roku 2007.

ROK KREŠŤANSKEJ KULTÚRY

Veľká noc ako súčasť kresťanskej kultúry

Poznanie koreňov kultúry je pre porozumenie kontextu života dôležité. Človek sa totiž rodí, myslí a žije v prostredí, ktoré formuje kultúra v najširšom slova zmysle.

V pôvodnom rímskom význame primárne súvisela s kultiváciou a ochranou prírody. Umožňovala vytvoriť miesto vhodné na bývanie. Radikálne sa líšila od úsilia podrobiť si prírodu pre svoj prospech. K budovaniu domova patrili aj tvorba, skutky a predmety na to slúžiace. Svoju platnosť dosahovali až v spoločenstve s inými. Kultúra znamenala, že verejná sféra ponúka priestor, aby v ňom vynikli i tie veci, ktorých podstatou je presah, vzhľad a krása. Hodnotu nadobúdali v takom usporiadanom svete, ktorý pretrval individuálne životy. Kde je pretrvávanie zabezpečené, možno hovoriť o kultúre. Nesenej príbehmi, rozprávaním odkazujúcim k nadčasovým skutočnostiam.

Čo je dnes tou hodnotou, ktorá udržuje svet napriek individuálnej konečnosti? V kultúre ide o celostný prístup k životu i svetu. Sme schopní takto myslieť?

Do novoveku vytvárala kultúra aj vďaka filozofii a teológii nosné odkazy, z ktorých žila spoločnosť. Interpretovala svet v kontexte i s prekračovaním zmyslovo vnímateľného obzoru. Pomocou obrazov a symbolov poukazovala na vnútorné rozmery človeka i za horizont ľudského videnia. Na zachytenie nepomenovateľného potrebovala symbolický jazyk. Vychádzal z porozumenia archetypov, mýtov a presahov života ako súčasťou kultúry i ľudského vedomia. Kultúra s vierou v budúcnosť poskytovala možnosť nahliadnuť za každodennosť.

Dnes, keď väčšinou žijeme iba z vlastných alebo krátkodobých mediálnych príbehov, reč teológie i filozofie vnímame z pozície zvyku, definícií a predmetnosti. Strácame ich pozadie. Prehľbuje sa neporozumenie medzi tradíciou a súčasným človekom, medzi jazykom a zmyslom.

Prejavuje sa to i v prežívaní sviatkov, ktoré oficiálne slávime, no chýba pôvodné predporozumenie. Platí to i o Veľkej noci.

Už v predkresťanských obdobiach, v dobách mýtu, rôzne kultúry reagovali na neuchopiteľné rozmery života. V premenách prírody, jej schopnosti zo zdanlivého útlimu a smrti (zimné obdobia) nanovo obnoviť životný proces, hľadali oporné body existencie. Z tohto obdobia ostalo viacero symbolov, ktoré sa stali súčasťou nadväzujúcich kultúr. Svetlo dodnes ostalo symbolom života. Vajíčko vo viacerých kultúrach naznačuje plodnosť, život a vzkriesenie. Zajac má tiež pôvod v pohanských rituáloch oslavujúcich príchod jari.

Veľká noc, Pascha, je najvýznamnejší kresťanský sviatok s posolstvom prekonania smrti zmŕtvychvstaním Ježiša Krista.

Slávenie nadväzuje na židovský sviatok Pesach. Pôvod slova siaha do čias otroctva v starovekom Egypte. Faraón, podľa historických podkladov, nebol ochotný prepustiť izraelských otrokov. Urobil tak až po desiatej živeľnej pohrome, ktorá obišla domy židovských rodín s označenými verajami krvou baránka. Po vyslobodení z Egypta prešli židia s Mojžišom cez Červené more. Základ židovského názvu pre Veľkú noc je pravdepodobne spojený práve s týmto prechodom – pésach. Slovo má i ďalšiu interpretáciu – obídanie záhuby tých, ktorých dvere sú poznačené. Obídanie aj prechod Izraeliti nazvali Veľkou nocou.

V európskej kultúre sa nosnou skutočnosťou, medzníkom myslenia i nového letopočtu stal príbeh Ježiša Krista. Nadviazal na pôvodnú židovskú tradíciu a symbolika prechodu z otroctva do slobody je prítomná i v kresťanskej interpretácii ako prechod zo sebeckta (hriechu) a ohraničenosti (konečnosti) do života v láske, ktorý zabezpečil Ježiš Kristus smrťou a zmŕtvychvstaním. Baránok sa tak stal i symbolom Ježiša Krista, ktorý zachraňuje od smrti. Na jeho presahujúcom živote i poslanstve, opierajúc sa o korene židovskej kultúry, gréckeho a rímskeho myslenia, vyrastá kultúra, ktorú si ako kresťanskú pripomínáme aj v tomto roku.

Vedomie o dimenziách života nepodliehajúcich smrti dávalo zmysel existencii i v najťažších chvíľach ľudského života. Stal sa v európskom kontexte jedinečný, čo otvorilo základné otázky týkajúce sa ľudských práv. Kontinuita, pamäť a možnosť prekračovať čistý pragmatizmus s vierou v budúcnosť vniesol do európskej kultúry ducha tvorivosti i humanizmu. Ak tieto hodnoty nechceme stratiť, je dobré rozumieť, z čoho pramenia.

Pavol TOMAŠOVIČ

Zelený štvrtok

Ľudový názov Zelený štvrtok bol prevzatý z germánskeho bohoslužobného názvoslovía (greinen – nariekať; Gründonnerstag). Dávnejšie sa v tento deň konalo zmierenie kajúcnikov. Názov Zelený štvrtok poukazuje aj na latinský názov Dies viridium, čiže deň zelených ratolestí. Spája sa s obradom zmierenia. Hriešnici sa podobali suchým ratolestiam, ktoré sa pokáním a rozhrešením zazelenali na strome cirkvi. Na Zelený štvrtok dopoludnia biskupi na pamiatku ustanovenia sviatosti kňazstva slúžia svätú omšu s kňazmi diecézy. Pri omši biskup svätí tri druhy oleja: krizmu, olej katechumenov a olej chorých. Pri večernej liturgii sa pripomína Posledná večera a ustanovenie Eucharistie, ako aj Ježišovo umývanie nôh učeníkom.

Veľký piatok

V tento deň cirkev rozjíma o umučení a smrti Ježiša Krista, uctieva križ a prosí za spásu sveta. Cirkev v tento deň podľa pradávnej tradície neslávi Eucharistiu; sväté prijímanie sa veriacim dáva len pri slávení umučenia a smrti. Veľký piatok je deň pokánia záväzného v celej cirkvi. Liturgia umučenia a smrti sa skladá z troch častí: bohoslužby slova, poklony svätému križu a svätého prijímania.

Biela sobota

Na Bielu sobotu cirkev odporúča bdiieť pri Ježišovom hrobe a rozjímať o jeho utrpení a smrti. V kostole možno na úctu veriacich vyložiť obrazy Krista ukrižovaného alebo ležiaceho v hrobe, prípadne obraz jeho zostúpenia k zosnulým, ktoré objasňujú tajomstvo Bielej soboty. Počas dňa sa nekonajú žiadne veľké obrady ani omša. Biela sobota sa liturgicky končí okamihom začatia obradov nočnej bohoslužby nazwanej Veľkonočná vigília, ktorou sa už začínajú oslavy nedele zmŕtvychvstania.

Veľkonočná nedeľa

Veľkonočná nedeľa je najväčšia slávnosť kresťanského cirkevného roka, pri ktorej sa oslavuje Kristovo vzkriesenie a víťazstvo nad smrťou. Cirkev ústami apoštolov zvestuje radostnú zvesť: Pán naozaj vstal z mŕtvych. Ponižený a umučený Kristus zrazu žiari slávou zmŕtvychvstania.

Slavomír Ondica

Informácie o bohoslužbách počas Veľkonočných sviatkov nájdete na www.trnava.sk v sekcii Kultúra a šport / Duchovný život

VÝBER Z AKTUÁLNYCH VÝSTAV

Benefičná výstava Dar 2010 v západnom krídle radnice

Dar 2010 je názov benefičnej výstavy detských výtvarných prác žiakov výtvarného krúžku Rybička združenia umelcov BonArt a originálov z tvorby jeho členov Oksany Lukomskej, Mykolu Biloshytskeho a Petra Babku. Vernisáž sa uskutoční 9. marca o 17. hodine v západnom krídle trnavskej radnice. Výťažok z predaja obrazov alebo z dobrovoľného vstupného bude venovaný na liečenie osemročného žiaka výtvarného krúžku Rybička Maxima Luptáka, ktorý má leukémiu.

Autorkou myšlienky prvej benefičnej výstavy v našom meste je vedúca krúžku Rybička, známa trnavská výtvarná umelkyňa, grafička a ilustrátorka Oksana Lukomska. Osud malého Maxima sa jej hlboko dotkol, preto hľadala spôsob, ako spojiť sily a duchovnú energiu čo najvyššieho počtu ľudí na pomoc chlapčekom. Namiesto slov, ktoré sú v dnešnej informačnej záplave často prepočuté, sa rozhodla komunikovať s ľuďmi prostredníctvom detského výtvarného prejavu, ktorý má vďaka svojej čistej bezprostrednosti čarovnú moc osloviť srdcia divákov. Deti sa budú podieľať aj na sprievodnom kultúrnom programe výstavy. Na vernisáži vystúpia pod vedením svojho učiteľa žiaci gitarového krúžku hudobníka Mariána Mrvu, ktorý nebude chýbať ani v malom „Bluesnení“ s Bonzom Radványim a Petrom Stojkom.

Dar 2010 je prvou výstavou v západnom krídle radnice, ktorá bude mať aj finisáž v podobe literárno-hudobného večera, ktorý sa uskutoční 23. marca o 17.00 hodine. Aj v jej programe budú dominovať deti alebo tvorba pre deti. So svojou knižkou Trnavské povesti sa predstaví jedna z najobľúbenejších trnavských učiteliek – spisovateľka Mária Kutáková, o hudobnú časť programu sa postarajú deti zo súkromnej základnej školy s materskou školou Montessori v Trnave a deti zo základnej a materskej školy v Pavliciach pod vedením hudobníčky Iky Kraicovej s pásmom

Kamas kamiben te del (Chceme lásku rozdávať) a v podaní skupiny Romanika (Ika Kraicová – spev, gitara, Roman Kraic – kontrabas) zaznejú Piesne hladnej duše. Všetci účinkujúci vystúpia bez nároku na honorár.

Spoluorganizátormi tejto benefičnej akcie sú mesto Trnava a agentúra Romanika. Výstava bude prístupná verejnosti v utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h a od 14.00 do 17.00 h a v nedeľu od 14.00 do 17.00 h.

Ľudový odev Trnavského kraja

Na aktuálnej výstave v múzeu participovali všetky múzeá Trnavského samosprávneho kraja – Západoslovenské múzeum v Trnave, Balneologické múzeum v Piešťanoch, Vlastivedné múzeum v Hlohovci, Vlastivedné múzeum v Galante, Záhorské múzeum v Skalici, Žitnoostrovne múzeum v Dunajskej Strede. Výstava mala premiéru v rakúskom múzeu v Hohenau an der March v máji 2009. Každé z múzeí prezentuje na výstave špecifickú sviatočného ľudového odevného variantu v regióne doplnené dobovými fotografiami.

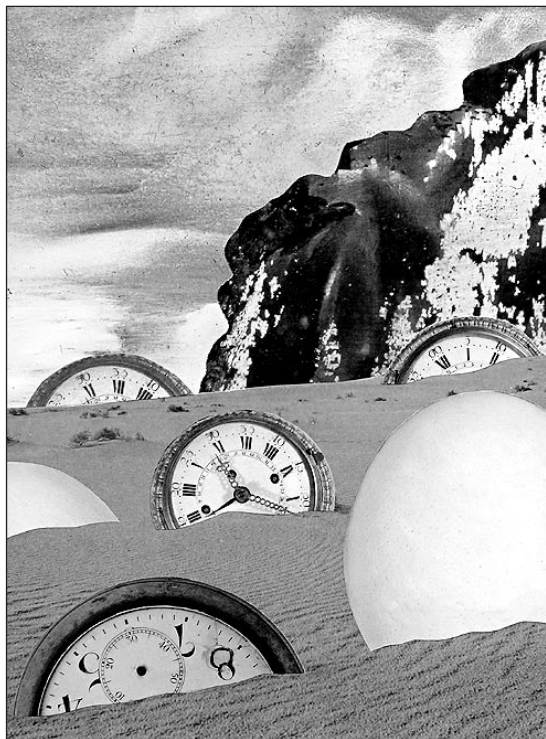
*Nevesta v obradnom odevu,
Trnava, 1. tretina 20. storočia.*

Redakčne pripravili:
Martin Štreba, Lucia
Blažeková, Juraj Gonšor
www.tlitklub.sk
Ilustrácie: Pero le Kvet

LITER

Ešte jeden Liter...

Potencia trnavského literárneho (a v širšom význame kultúrneho) podhubia nie je v slovenskom kontexte zanedbateľná, skôr naopak. Výsledkom snahy o jeho väčšie prezentovanie a zaznamenanie výsledkov jeho tvorivých pohybov je aj nová príloha Noviniek z radnice, ktorú práve držíte v rukách. Jedným z motívov je okrem iného pokus pokračovať v čerpaní z autorského potenciálu a energie, ktorý sa prejavil už v skôr vychádzajúcej literárnej revue Liter.

Liaheň času (koláž)

– napríklad aj na podklade prozaických či poetických publikačných výstupov. Azda sa podarí aspoň malou mierou obohatiť spoločenský diskurz v tomto geografickom priestore o ďalší kultúrny prvok, podnet. Vznik a ďalšie udržanie takéhoto periodika chceme chápať ako proces, preto bude našou snahou neustále pracovať na vylepšovaní a cibrení jeho obsahu a aj formy. Tak nech sa páči...

Ambiciou tohto nového publikačného priestoru, ktorý pripravila redakcia Noviniek z radnice v spolupráci s Trnavským literárnym klubom, je ponúknuť podložie tvorivej literárnej diskusii a napomôcť tak ku kryštalizácii toho najlepšieho, čo vie literárny priestor (najmä) regiónu poskytnúť. Na stránkach literárnej revue nájdete sebavedomé a zrelé autorské výstupy, schopné vstúpiť aj do širšieho literárneho sveta, avšak aj poetické a prozaické útvary, v ktorých je cítiť tvorivý potenciál a prísľub umeleckej kvality v ďalšom rozvoji autorovej tvorby. Máme snahu prezentovať takpovediac hotových autorov, ale aj vytvoriť platformu pre ďalší umelecký rast publikujúcich. Nezanedbateľnou súčasťou tohto projektu chce byť pôvodná literárna publicistika, či už v spravodajskej alebo aj širšej analytickej podobe. Veríme, že budeme úspešní v snahe postupne poskytnúť dostatok zaujímavých tvorivých podnetov, či už pre tvorbu ako takú, alebo aj pre invenčnú umeleckú diskusiu

Martin Štreba

ČO SA DEJE...

Rakurs

nová zmes hudobno-výtvarno-literárnych ingrediencií v kultúrnom receptári Trnavy

Cyklus hudobno-literárno-výtvarných večerov nazvaný Rakurs, ktorý sa bude pravidelne konať posledný utorok v mesiaci v Art galérii Tania, organizuje Agentúra Romanika a umelecké združenie BonArt. Chcú sa predstaviť širokej verejnosti svojou činnosťou a zároveň pozývať pozoruhodné osobnosti z kultúrno-spoločenského diania. Na prvý Rakurs, ktorý sa konal 26. 1. 2010, bol prizvaný básnik Erik Ondrejčka. Poslucháčom sa prihováral básnickým súborom nazvaným Oči a rýmy, hrou na kontrabase jeho tvorbu podfarboval Roman Kraic. V hudobných vstupoch sa predstavila skupina Romanika piesňami z najnovšieho albumu Milenka všetkých, ktorý vyjde čo nevidieť vo vydavateľstve Slnko records.

Expresívne piesne o temnom ženstve v podaní Iky Kraicovej vyzneli ako kontrapunkt Ondrejčkových básní, čo celkovému vystúpeniu prinieslo nekonvenčnú náladu. Výtvarníčka Oksana Lukomska priamo pred očami divákov maľovala na plátno svoje pocity, inšpirované piesňami skupiny Romanika a básňami Erika Ondrejčku. Zdanlivo nespojiteľné témy sa pokúšala zjednotiť v obraze, ktorý svojou farebnosťou začal pripomínať rôzne životné artefakty ako napr. baktérie zväčšené pod

Juraj Žembera Augustová noc po trnavskej rovine cvála

I.

*More je už dávno preč
zostalo dno a hviezdy
na to sa nedá hrešiť
chodili sa na hladinu obzrieť.
Zostali ľudia na dne pod hviezdami
vyfúknutí z vystretej dlane
aj tí usadenejší.
S rukami pri tele
sú ľahká korisť vetra.
Noc zrelá po ovoci
sa dokáže vetru vzoprieť
na dne mora pristávajú býly andelé
nie väčší než vínne mušky
akoby im spod krídla vypadli
byť blízko neznamená byť v úzkych
tma sa prevalila cez kopce
a klesla dolu spolu s milencami.*

*Noc premokavá celta
je prehodená cez vetrolamy
lepkavá od ovočných štiav
nesladí
zdola počuť curčky zhora cikády.*

*Noc keď vietor má ošľahanú tvár
ako náhradníčka sa mi ponúka
balansujem
ovláda ma tá istá plutva
ktorú definitívne porazila ruka.*

*Na trnavskej rovine
zvlnenej prsiami
s miestom akurát tak pre malý Rím
stále fúka
a stálosť vecí sa deje odrazu.*

*Ráno je vidieť z balkóna
osemstoštrnásť kilometrov od Verony
komu more šplechlo do tváre
komu pri objatí
vypadla štipka morskej soli spod pazúch.*

mikroskopom, diaľnicu či podmorský svet. Tu sú reflexie výtvarníčky: „Nemala som v úmysle ilustrovať, ale voľne tvoriť – dávať na látku svoje pocity. Pristihla som sa, že kladmiem farby v rytme hudby. V momente, keď som začala vpúšťať do bielej látky hustú čiernu farbu, Erik Ondrejčíka začal recitovať báseň o tom, že aj čierna farba môže byť svetlá...“

Pre všetkých prítomných bol prvý Rakurs experiment. Ale nie len to. Priniesol pocit malej slobody v srdciach, všetci zúčastnení sa ocitli v spojení troch živlov umenia. Takáto rôznorodosť, alebo skôr pohľad z iného uhla, mimochodom, Rakurs znamená uhol pohľadu, má spoločného menovateľa, a to je tvorivosť. Tvorivosť, ktorú má každý z nás hlboko skrytú v sebe a ktorá sa po kúštičkoch uvoľňuje do priestoru našej existencie, aby všetkých čímsi zvláštnym obohatila.

Hudobníčka Ika Kraicová o Rakurse hovorí: „Zhodou šťastných udalostí sme sa aj s Oksanou ocitli v Art galérii Tania, v útulnom priestore, ktorý nám jeho majiteľka Tatiana Florišová nezištne ponúkla, že v ňom môžeme vyvíjať svoje aktivity. A tak prvý Rakurs nedal na seba dlho čakať. Až teraz, keď je po ňom, začínam sa sama seba pýtať: „Dobre, a čo teraz?“ Odpoveď sa možno črtá v otázke: „Čo je v živote najdôležitejšie?“ Aj keď uspokojíme všetky naše potreby – zostane vždy ešte túžba dozvedieť sa, kto sme a čo tu robíme. V rôznych širokých súvislostiach možno povedať – tvoríme...“

-ik- -mš-

Decembrový večer s literatúrou

Amfik café, 3. december 2009

Jednou z priorit klubového života v zimnom semestri bolo zorganizovanie čítačky. V Trnave členovia Trnavského literárneho klubu ostatnýkrát čítali v marci. Myšlienka autorského večera bola namieste. I keď je Trnava malé mesto, vždy sa oplatí poobzerať po „neočítanom“ priestore. Do úvahy pripadlo viacero zaujímavých miest. Medzi nimi aj vynovený Amfik. Slovo dalo slovo a prvý decembrový štvrtok bol dohodnutý.

II.

*More je už dlho preč
zostali po ňom pohľady upreté do diaľky
víno steká z vln Malých Karpát
rozbehnuté v ústach do všetkých smerov
noc je návrat
očí ktoré neodišli.*

*Na trnavskej rovine
napnuté ako plátno obrazu
s ktorým je maliar večne nespokojný
napnuté v očakávaní nového vína
sa dvíha vietor.*

*Nepравidelné.
Tak ako sa dvíhajú ženské prsia
keď sa nakláňa rovina.*

*V noci keď Perzeus častejšie sedlá
Pegasa
a po kúskoch vracia sa
na zem
želám si aby aspoň jednu hviezdu
neodfúklo.*

NOVÁ TVORBA – POÉZIA

Miroslav Búran

Autor sa publikačne pohybuje hlavne na internete, je členom viacerých literárnych serverov, kde nielen píše, ale aj číta...

na vlak

*prší
odostrel som ružovú oponu
z tvojich očí
vo vnútri znie prázdno
rozplynul sa včerajší dotyk
z mojich pier
vo svetle dennej reality
vybledla vôňa parfumu
a z dychtiacich líc
zostal len prázdny lístok na vlak*

na hladinu

*odetý v udusených myšlienkach
sa rozlievam na brehu
je tak mokrá tvoja hladina*

Na čítačke chcel klub ponúknuť viac ako len klasickú zostavu. Pozvanie prijali dvaja hostia z Bratislavy – Michala Habaj a Erik Ondrejčka. Autori známi v celoslovenskom kontexte. K nim sa pridali etablovanejší autori z klubu – Peter Volek a Juraj Žembera. Všetci spomínaní majú už za sebou nejakú tú knižku. Pomedzi túto silnú štvoricu prezentovali svoje nové texty aj niektorí ďalší členovia – Lucia Blažeková, Zuzka Novanská, Juraj Gonšor a Roman Beňo. Avízovaní boli aj ďalší. Žiaľ, v povetří lietali prvé vlny chripky. Bratislava s Trnavou sa spravodlivo podelila aj o hudobnú časť večera. Z Bratislavy prišiel Pavol Sekeráš. Na pódiu vystúpil s čisto akusticko-inštrumentálnymi skladbami. Záver večera patril minikoncertu Romaniky. Osôb a obsadení na slušný literárny večer akurát a v pravej miere. Na škodu veci bol značný časový sklz. Pár minút je v poriadku, polhodina by sa stávať nemala. Atmosféru akcie podfarbovali blížiacie sa Vianoce. S vianočným stromčekom v pozadí sa veru ešte nečítalo. Vylepšením autorských večerov by mohla byť projekcia čítaných textov. Hádám nabudúce...
-jg-

Wolkrova Polianka **(ne)známa literárna súťaž**

Na Slovensku sa každoročne koná niekoľko desiatok literárnych súťaží rôznej úrovne. Niektoré majú čisto regionálny charakter alebo sú určené pre autorov istej vekovej kategórie, prevládajú však celoslovenské súťaže bez obmedzenia veku a literárneho žánru. Jednou zo stálic je Wolkrova Polianka (WP), ktorá je najstaršou existujúcou literárnou súťažou na Slovensku. Vyhodnotenie jej 46. ročníka sa konalo 5. – 6. novembra 2009 vo Vysokých Tatrách. Vysoká úroveň WP je literátom už roky známa. Koniec koncov, ne jeden zo súčasných slovenských spisovateľov v nej žal svoje prvé literárne úspechy. Vďaka podpore mesta Vysoké Tatry mohli usporiadatelia súťaže (Asociácia organizácií slovenských spisovateľov a Literárny fond) i tento rok autorom zdarma poskytnúť ubytovanie v Domove slovenských spisovateľov Timrava v Hornom Smokovci, stravu a preplatiť cestovné náklady.

*a spätná vlna stále neprichádza
sedím a čakám na tvoj kúsok
spadnutý do slepého oka
až kým ma vyplavíš na hladinu*

rozlúčka

*zvon na veži
ospalo spieva
náhlim sa na rozlúčku
pochovám
posledné lastovičky
dnes
zomrelo leto*

ospalá

*vonku šepká vietor
hľadá plešaté púpavy
v tráve*

*zaspali unavené včely
s odlomenými krídlami*

zakúrili

a

*mačka
utopila svoje mladé*

v mrazivom zrkadle

Ticho

*utíchol krik husí
a motýlie krídla odpadli
spolu s červeným lístím
dobitá zem
zrazu napáchla clivotou
už nie je kam utiecť
a rozložiť unavené korene
zabelelo sa
nad ránom dohoreli trávy*

NA MARGO

Uverejnené verše možno vidieť ako pokus nachádzať a cez poetiku zvýrazniť existenčné napätie v každodennosti. Materiál na metaforu sa často vynára najmä z prí

Spomedzi piatich ocenených autorov sa slávnostného vyhodnotenia zúčastnili len dvaja – Eva Bačinská a Roman Beňo. Po ubytovaní sa poobede 5. novembra v Tatranskej Polianke konala spomienka na mladého českého básnika Jiřího Wolкера, ktorý sa tu v roku 1923 neúspešne liečil na tuberkulózu. Táto skutočnosť bola v minulosti impulzom ku vzniku a pomenovaniu súťaže. Po návrate električkou do Starého Smokovca nasledovalo slávnostné prijatie na mestskom úrade, vystúpenie dievčenského súboru v krojoch a krátke interview pre lokálne periodiká.

Zlatým klincom večera bolo slávnostné vyhodnotenie a odovzdávanie cien v dobovo zrekonštruovanom hoteli Grand. Moderátori a zároveň hudobní hostia zo skupiny Ostrov sčasti urobili reklamu aj sami sebe, svojej novej knihe textov a CD s piesňami k nim. Laureátom WP sa stala mladá poetka Katarína Džunková, 1. miesto získal Roman Beňo, 2. miesto Eva Bačinská, 3. miesto Lýdia Džundová a čestné uznanie Katarína Hrušíková. Víťazi boli odmenení knižnými publikáciami, diplomami a finančnými čiastkami, ktoré v súčasnosti udeľuje len niekoľko literárnych súťaží na Slovensku. Oficiálnym záverom bola slávnostná večera v luxusnej reštaurácii hotela. Tu sa náš počet zväčšil o množstvo nám neznámych ľudí, ktorí sa zúčastnili už vyhodnotenia súťaže. Pre nás – autorov večer pokračoval v znamení priateľskej nálady a rozhovorov s členmi poroty v domove Timrava. Témy sa od literatúry neraz vzdialili, ako to už pri debatách nad vínom býva.

Druhý deň nás čakali už len raňajky. Ešte v priebehu doobedia sme cestovali naspäť domov. Organizácii priebehu vyhodnotenia WP 2009 nemožno nič vytknúť. Všade sme boli milo privítaní, každá časť programu sa začínala načas. Bolo poznať, že súťaž je v tatranskom regióne už roky obľúbenou udalosťou. Veľkou škodou však bolo, že celá pozornosť sa napokon musela upriamovať len na dvoch ľuďoch. Autori, ktorí sú ocenení a pozvaní, by si možno mali trochu vstúpiť do svedomia a snažiť sa ocenenie oplatiť aspoň svojou prítomnosťou, i keď nie vždy je to, samozrejme, možné. Ako som sa dozvedel, do WP 2009 sa prihlásilo žalostne

rodného prostredia. To, že je to overený spôsob výstavby básne, nemusí byť slabým miestom. Tým je skôr fakt, že verše sa občas nevyhnú slovom a tvarovým banalitám (odety v myšlienkach, vybledla vôňa parfumu a pod.). Celkovo však možno hovoriť o sľubných básnických freskách, ktorých silu by pomohla zvýrazniť hlbšia práca s metaforou. (mš)

Roman Beňo

Trnavčan – lokálpatriot. Stabilný a na súťažiach oceňovaný člen trnavského literárneho podhubia.

Pred cestou

*zhrbená stodola
svorne strážila plachú tmu
do lona jej vkročil starec
a stojace hodinky*

*ponarounával si svoje vrstevnice
obul nohy pre pokorné cesty*

*dlho odkladal túto obrátenú kravatu
nevhodnú do spoločnosti*

*pre šťastie vykročil ľavou
vtedy z neho sprchlo
všetko čestne nasporené perie*

*škárou v streche nakuklo
o človeka tichšie ráno*

Hlad

*lačnú dedinu okríklo kľakanie
za večerným stolom zdrevenela*

*jej včerajšie periny vyplakali
posledné zahanbené pierko*

*do taniera s ružencovou polievkou
si rozdrobila každodennú modlitbu
práchnivými ústami prežrela
predposledné horké slovo
ešte s Amen v zuboch vybehla
do hviezdami popraskanej tmy
a zlomila drevené kolená*

málo súťažiacich. Údajne len do dvadsať! Pri literárnej súťaži s tak dobrým renomé a tradíciou je to až zarážajúce, zvlášť, keď niektoré novšie a menej známe súťaže sa neraz chvália počtom súťažiacich v rozmedzí sto až dvesto. Celkový znížený záujem o literárne súťaže teda ako príčina asi neobstojí. Pravdepodobne sú nedostatky v propagácii WP predovšetkým medzi mladými začínajúcimi autormi, ktorí do nej svoje príspevky doposiaľ nezasielali. Ako príklad možno uviesť známu webovú stránku Múzy – letnej školy poézie a prózy, na ktorej sú pravidelne zverejňované propozície a výsledky väčšiny slovenských literárnych súťaží. Informácie o WP tu boli aktualizované naposledy v roku 2006. A to je len jedna z možností, kde a ako propagovať literárnu súťaž či aktivitu podobného charakteru.

Je teda predovšetkým na vyhlasovateľoch a organizátoroch Wolkrovej Polianky napraviť túto malú chybičku krásy, aby sa zo známej a kvalitnej literárnej súťaže nestala súťaž neznáma či dokonca zabudnutá. -rb-

NOVÁ TVORBA – PRÓZA

Lucia Blažeková

„Žijem a túžim po tichu...“

Som strom

Ležali sme oproti sebe, pozerali sa do prázdna a chodidlami sme sa štekliili. Aktuálna je chvíľa, ktorú prežívame. Mery si pritisla ruženec k perám a zavesila ho na stenu. Usmiala sa na mňa. Upriamovala sa na to, čo nebolo pre ňu trvalé. Z tohto sa nedá vyčariť príbeh. Je to znôška udalostí opradených zbytočnými a deprimujúcimi pocitmi.

„Som po smrti,“ povedala mi Mery.

Krátko pred večerou som pozvala Morušu na večeru s úmyslom porozprávať sa o jej dieťať. Ešte predtým ma obľial pocit viny, pretože mám v úmysle ju presvedčiť, aby sa ho vzdala. Bude ju prenasledovať ostrá bolesť, mňa výčitky a obe budeme mať pocit, že niekoho postupne zabíjame. Tou zabitou bude Moruša. Vždy, keď Moruša zacítila vánok prinášajúci vôňu čerstvo olúpaných pomarančov, nastá

*pod Južným krížom
zajtrajšia noc sľubuje
vypasené oblaky*

Na klúč
*podvečer mám hrsti
plné mlčania
nevládzem ťa odomknúť*

*ubolené svetlo práve pretieklo
klúčovou dierkou*

*moje slepnúce dlane
ti previnilo blúdia
v predom označených húštinách
odsúdila si ich na dotyk*

*dnes ponad tvoj horizont nenazrú
slnko je zamknuté
na jeden západ*

V tvojom smere
*nedočkavé slnko
rozstrihalo nočný kabát
do ostrých lúčov
opäť navlieklo sivé nite
a na zemské líce
poprišívalo všetky cesty
so spoločným uzlom na konci*

*nerozmotáš ich
ani neuprosíš
zostáva ti len nimi prejsť
ako rodený tulák
čo si spálenými krídlami
neustále odstriháva tu svoju*

*vždy bude tá najhrbolatejšia
no bystrozraké stromy pozdĺž cesty
občas zopnú ruky
v tvojom smere*

Predjarie
*spod hromnicovej periny
sa k nám priplazilo
polonahé predjarie*

z kostnatého diára

vila tvár a nechala sa unášať myšlienkami. Ocitala sa vo vlastnom priestore a nepokúšala sa nájsť východ. Mala predstavu o okrúhlosti sladkých piškót a sladkastej životodarnej krvi. Vedela, že krv je očistná. Keď Moruša porodila, nič sa nestalo. Nezmenila sa vo vnútri svojho hrboľatého kmeňa. Vo vnútri rýchlejšie prúdila miazga a tento proces smeroval k rýchlejšiemu završeniu... dovršeniu. Korene boli hlbšie. Morušino dieťa bolo iné ako matka, bolo iné ako ostatné stromy a ľudia. Rástlo a kotúľalo si piškóty. Moruša ho naučila vlastnej individualite, a tým ho odsúdila na väzenie vo vlastnom kmeni s prenosnými koreňmi. Kdekoľvek ich zapustilo, nikdy sa neuvoľnilo z vlastného zovretia. Drevené a opustené.

Náplňou jej života sa stalo pozorovanie vlastného dieťaťa a premýšľanie o vzdialenom svete.

„Jednoduché vzplanutie mladosti, nebudem ťa zasväcovať do podrobností. Postupne návštevy pohasínali, už som nestála pred nim v pestrofarebných sukniach. Iba so zvesenou hlavou. Teraz disponujem s voľným časom a výčitkami.“ Moruša sa usmiala.

„Šli ste po aleji, nehnal vás motorček, iba vietor.“
 „A vôňa. Viedol ma za ruku. Nedá sa tomu pragmaticky rozumieť. Keď olúpal celý pomaranč, odišiel. Trápna situácia.“

„Hľadá sa muž, ktorý vonia ako pomaranče. Dala by som si vážne povedať.“

Moruša sa na mňa zatracujúco pozrie. Nesúhlasne pokrúti hlavou. Snažím sa v nej objaviť oslňujúcu hrdinku v jej všednom príbehu. Na skutočnej ceste stojí dojímavá žena, ale ťažko si dokážem predstaviť, že by bola okrem vlastného údela vyzbrojená aj krásou. Kedy sa vo mne odohral tento výjav? Desiaty lunárny mesiac. Tridsiaty siedmy týždeň tehotenstva. Neodvolateľne z kúska jednej ľudskej masy vzniknú dve.

Moruša zhrnula toto obdobie takto: „Raz ráno bude vankúš mokrý od krvi.“ Gestami naznačuje, že si chce niečo vytrhnúť. Rukami si krúži okolo brucha.

Keď na druhý deň prídeme s Valérom do pôrodnice, ukazuje nám Moruša niekoľko starých záberov z ultrazvuku. Opakuje si mená z minú

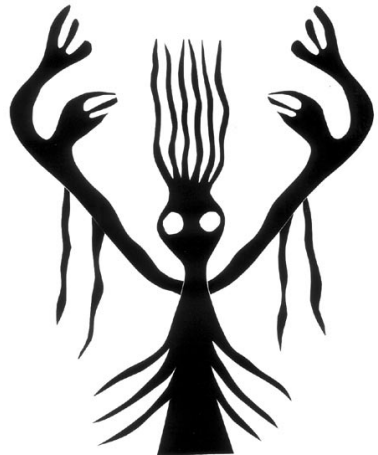
*mi vyčnieva zármutok
okolo nás tancuje
spoločný chlad
potknime ho bozkom*

*čaj s твоjim menom
ti zohrejem blúznicami dlaňami
zmätené si pohadzovali
moju zdivočenú hlavu*

*otváraš sa
v slovách ti pučí
prvé tohtoročné
my*

NA MARGO

Predstavené básne sú zrelými a vybrúsenými poetickými útvarmi s premyslenou a veľmi presnou výstavbou básnického obrazu, ktorá miestami zachádza až do vykreslenia psychologických detailov (do taniera s ružencovou polievkou / si rozdrobila každodennú modlitbu). Najsilnejšími básňami sa ukazujú tie, kde autor precízne dbá na hutnosť výrazu (Hlad) a slová okresáva na najnevynutnejšie. Možné nebezpečenstvo je azda iba v tom, aby premyslená obraznosť neskĺzla k exhibícii. Nie je to však prípad týchto básní...(mš)

losti a celé je to veľmi smutné. Je dosť rozrušená. Zakončuje svoj príbeh. Jej pohľady smerujú na tri body. Prázdne brucho, snímky z ultrazvuku a žeriavy, ktoré dvíhajú panely do neba. Je prenasledovaná prizrakom vône z pomarančov. Ako matka chcela myslieť na dieťa, ale zašla do hĺbky svojej duše a uchováva spomienky na nezodpovedaný vzťah. Prichádzajú ďalšie okamihy a rýchly chirurgický rez.... Morušino telo je nehybné a odchod jej duše sprevádza naše trápne mlčanie. Moruša je mŕtva litera. Jej telo je ešte teplé. Takisto sa cítim viac mŕtva ako živá. Chcem opäť počuť cinkot lyžičiek, keď sme sedeli v našej kuchyni a popíjali kávu. Všetkému sme sa vedeli vysmiať a uľavilo sa nám. Čaká, že život vyústi v šťastnej špirále a Boh ju nechá v pokoji dožiť v trojici, vo štvorici... Ona však zomrie sama. Ako zlomený žeriav. Odchádzame domov, tam sa utiahneme a budeme sa mučiť vzájomným tichom. V tejto atmosfére sa cítim veľmi zle. Je dusno.

O pár minút na to Valér povie: „Je to zvláštne. Čakal som to.“

Nádejala som sa, že urobí niečo nepredvídateľné. Slová sa mi tisli na jazyk, ale nepovedala som nič. Sedíme v tvárou v tvár. Potečie zas očistná krv.

„Bojím sa odumretých materníc.“

Pomalý všetko vyústi do absurdity. Valér zavedie nový pojem. Špatovka. Žena, ktorá má hrubú kožu na tvári. Žeriavy dvíhajú betón do neba.

Do našich životov občas vtrhne Mery. Žena, ktorá má veľa času a široké boky. V jej obzore sa rozprestiera nadhľad. Prišla, aby nám povedala, že odchádza. Neverila som tomu. Odchádzala už niekoľkokrát. Vždy sa objavila, v sieťovke pomaranče a mandarínky. Nevedela ich šúpať, šupal ich vždy Valér. Každá šupka mala ostrú vôňu a bola nasiaknutá šťavou, ktorá sa nedala piť a lepila sa na ruky. Bola horká a čerstvá. Mery odjakživa pestovala citrusové ovocie, ale nejedla ho často.

„Mám smejúce sa brucho. Dokážem ním povedať také veci, ktoré nahlas nevyslovím. Často si pri tom češem vlasy,“ priložila si ruky na brucho a začala sa smiať.

Mery má dlhé a husté vlasy. Smiala sa svojim bruchom. Podala som jej hrebeň. Česala si

Jurai Gonšor

Človek neustále rozkročený medzi Oravou a trnavskou nížinou, medzi vieroukou a životom...

niekedy

*než zhasneš a objíme nás ticho
schováš pred tebou pár riadkov*

niekedy

*človek
viac dôveruje papieru
dúfa
na
koniec*

*papier rád zveruje tajomstvám
človeku*

ráno

*prvý deň v týždni
je umytá dedina
odpočívajú aj záplaty na kopcoch*

*ľudia sa zlievajú
v jedno hľadanie*

vzali nám Pána a neviem kam

lebo nechceme

*ako praví farizeji
s gestom mýtnika*

*každoročná
(apokalypsa)*

*ráno sa vracia z kopcov
k svojim oblakom*

*pol siedmej dvakrát za deň
obraz v odraze*

*aj kroky sú rovnaké
medzi ne si vietor vzdychne letom*

*každý siedmy deň je súdny deň listov
na pravú stranu do maštal'ky*

vlasý a ja som ucítala vôňu čerstvo olúpaných pomarančov. Mery bola šťastná a ja som dostala chuť na pomaranče. Sme celí pomarančovní. Vlastne pomarančové. Ja, Mery, aj Moruša bola celá pomarančová. Vôňa čerstvo olúpaných pomarančov znamená žiadostivosť a živočíšny pud. Stratili sme nad sebou kontrolu. Vrhli sme sa na pomaranče. S akousi samozrejmosťou som začala vnímať bežné dni a nevyplatilo sa to. Nebol nikto, kto by porozumel. Iba husle to vedeli vyjadriť. Zvuk huslí mi vyčarí zimomriavky. Chcem vôňu pomarančov a husle.

Valér je ako zvonkohra. Zažblnkoce, keď sa doňho oprie vietor. Vždy vydá ten istý zvuk. Chcela by som zakončiť tento príbeh banálnou vetou a odkazom... „Kľúč je pod rohožou.“ Zostalo mi Morušino dieťa. Krásne a voňavé. Myslím si, že tým sa to končí. Valér ho vzal na ruky. Bol ako madona s dieťaťom. Tam kdesi je ťažký život a dá sa naliať do človeka ako čistá, osviežujúca voda. Valér bol ako husle bez strún. Voňal ako drevo.

Rozhodol som sa stať sa pilotom. Keď budem letieť... keď budeš letieť. Keď poletím... keď poletíš. Budem ti patriť... nebudem ti patriť... áno a nie. Považujem za lepší spôsob vybrať si a kúpiť si šťastie. Mám letenku. Všetci sme zrazu ožili a pustili sa do spevu. Žeby pod vplyvom Valérovej nálady?

„Povedz... povedz, s kým si bola? Tuho mi stisol šiju a mľaskavo ma pobozkal.

„S tebou, vždy len s tebou.“

Každý ľubostný trojuholník raz otupí svoje hrany. Jeho dlane začali byť zrazu ťažké. Smejem sa našej lyrike.

„Počkaj na signál, ktorý ti dám, ale musíš sa naučiť vo mne čítať. Ja hrám iba v minimalistickom štýle,“ usmial sa Valér.

Som teraz obtočená lepkavým pletivom a anatomicky tvarovaným igelitom. Dobitá doskami toho, čo zostalo z nás dvoch. Pestrá paleta komplexov. Pomaly za sebou zamykám veselý stánok s malými radostami. Tak to teda tečie život. Som vo vytržení.

„Mám rád knihy, ktoré sú živé. Videl som rásť pri rieke knihy, mal som túžbu ich čítať, vnímať ich príbeh cez končeky prstov.“

*na ľavú spáľiť!
len pár ich prikryje
zhodený Martinov plášť*

***líham si do postele s revolverom
ako s mackom***

*líham si do postele s revolverom
ako s mackom*

úplne odpálený po celom dni

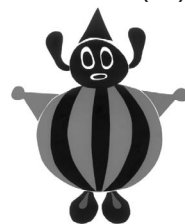
nik ma neprikryje nepohladiť

*spánok ma pomaly
spúšťa z ruky
spánok ma pomaly spúšťa
z ruky
spánok má
pomaly
spúšť
a...
z ru
ky*

xxx
*o tejto básni nevieš
nič*

NA MARGO

Autor miestami ako keby len naznačoval, básne v istých momentoch pôsobia trochu roztrieštene, ako sľubné náčrty ďalšej poetickej práce. Možno je to dôsledok istej snahy vyhnúť sa verbalizmu a uchopiť básnickú skratku, no netreba zabúdať, že čitateľ potrebuje istý významový bod, od ktorého sa môže „odraziť“, dobrá báseň je kompaktný celok. Potešiteľná je snaha o presnú metaforu (aj kroky sú rovnaké / medzi ne si vietor vzdychne letom) a hra so slovom respektíve s jeho formou a obsahom. (mš) ■

V ten večer, keď Valér túžil čítať stromy, sedeli sme v kútoch tmavej izby a dýchali do priestoru. Vytvárali sme teplo a poskytovali vzájomné bezpečie. V rukách som držala Morušino dieťa. Starostlivosť o neho sa stala rutinou. Všetci sa pozerali na mňa. Postupne začali odchádzať z izby. Moje postavy z môjho života sa začali pomaly vytrácať ako príznaky, ktoré ma vytrhávajú zo spánku. Obtekali okolo mňa a navrstvili ma do škrapin ťažko odlupovateľných.

Naše kosti ešte nevrzgajú, treba bojovať. Túto našu ofenzívu by sme mohli ukončiť vo veľkom jagavom štýle. Nič som nehovorila, iba som premýšľala. Nič nevlastním a celý život mi prebieha v mysli. Keď prišla Zubatá na návštevu mojej priateľky Moruše, bola to pre nás úľava. Namiesto hlavy má odumretú maternicu. Všetci sme si vydýchli, pretože tým pominuli dôvody, prečo sa na ňu vykašľať. Už len ju pochovať a môže začať pre nás pomaly miznúť. Pre ňu zostala naveky vôňa pomarančov, pre nás malé dieťa, ktoré sa nikam nevpratало. Bude z neho vyberač košov. Bude žiť v meste plnom rovnakých ľudí s nenaplnenými ambíciami a rovnakými krčmami. Ak bude žiť v zaprdenej bytovke s vlastným hajzlom a kuchynským drezom, bude šťastné. Je to chlapec. Je teraz náš.

NA MARGO

Zaujímavá poviedka s dôrazom na remeselné zvládnutie textu, snaha o sugestivnosť, ale s výraznou mierou slovnej a významovej konštrukcie. Zo subjektívneho pohľadu balansujúca na hrane, s tendenciou skĺznuť k prílišnej literárnosti, snahe vytvoriť akoby slovné a syntaktické „lešenie“ pre autorom zamýšľaný význam. Otázkou zostáva, či je tento fakt problémom čitateľského vkusu, štýlu alebo mierou autorskej invencie. (mš)

RECENZIE

Báseň je mapa

Katarína Kucbelová: Malé veľké mesto, Bratislava, Ars poetica 2008

V priestore slovenskej poézie sa Katarína Kucbelová angažuje treťou zbierkou, ktorú nazvala Malé veľké mesto. Veci, ktoré žijú v našom podvedomí, si zaslúžia vystúpiť na povrch v podobe poézie. Za povšimnutie stojí motto, prostredníctvom ktorého môžeme jasnejšie pochopiť zbierku a hľadať dôvody, prečo je témou mesto. Autorka si požičala verše Jiřího Koláře zo zbierky Návod k upotrebení a úryvok prozaického textu Davida Albahariho Snežný človek. / V priebehu jediného storočia sa každé mesto stalo niekoľkými mestami, ani jeden jazyk nedosiahol sebaistú pevnosť, ľudia si večer líhali nevediac, kde sa nasledujúce ráno prebudia. / „Prechádzka“ mestom sa tak môže začať. Návody sa stali súčasťou Malého veľkého mesta a autorka sama priznáva, že sa stali pre ňu inšpiráciami. Čitateľ sa môže sám sprevádzať mestom, autorka podsúva možnosť prežiť ho asociatívne. Kucbelová technicky pomenováva skutočnosť, realitu a obyčajné slová zasadí do poetického priestoru. Verše sú studené, odosobnené, asociatívne na seba nadväzujú, napokon, moderný lyrický subjekt je často citovo deprivovaný jedinec. Mesto s nami komunikuje, stali sme sa podstatou jeho existencie. Vnímame ho mechanicky, často ako cudzí priestor, ktorého sme súčasťou. Sami sme si vymedzili hranice vo svojom meste. / Na dunajskom nábreží sme stáli, / bez slovička jak dvaja cudzí, / kde sme sa vždy tešili a smiali, / trhali sa putá dvoch ľudí./ (s. 32)

Jednotlivec v meste cíti bezradnosť, smútok, ktorý prerastá do skepsy. Kucbelová upozorňuje na hranice mesta, ktoré uzatvárajú človeka a pri samostatnom hľadaní únikovej cesty otvára hranice nové „nie je ľahké žiť na hraniciach“ (s. 50) Sociálna téma však nerobí z Kucbelovej „sociálnu“ autorku. Rovnováha témy zostáva zachovaná a záver zbierky je

venovaný J. K., domnievam sa, že ide o Jiřího Koláře. Autorkina Pocta J. K. logicky vyústila do návodu vlastnej mapy mesta. Kucbelová si vyhradzuje priestor pre viacero rovin interpretácie témy. Z monológu prechádza do rozhovoru, to sebareflexie k prihováraniu sa tretej osobe. / Každá interpretácia toho mesta je / iným obrazom / inou mapou / iným návodom / (s. 45)

Tak ako prestáva byť mesto nehybnou sivou plochou, tak sa môže stať konkrétnym neohraničeným priestorom pre vlastnú existenciu nielen na jedno použitie. Zbierka hovorí o každodennom pociť človeka – súčasníka. Nepatetický prejav, narábanie so sterilnými jazykovými prostriedkami povýšila Kucbelová na poéziu. Človek sa môže zacykliť vo svojej každodennosti. Pre neho sa stáva istou neistota, žije podľa máp. Malé veľké mesto je s veľkou pravdepodobnosťou Bratislava, ktorá má niekoľko prívlastkov súvisiacich s jej veľkou malosťou. Autorka však spomína aj mestečko (Leopoldov) a vyzdvihuje ho ako memento / V Mestečku by som tak nestrácala pamäť, / pretože tam sme mali rodinu / (s. 44) Verše naznačujú príbeh. Strata pamäti sa stáva väzením. Ďalšie miesto, ktoré autorka pomenúva menom, je Dunaj. Pevne zakotvená rieka v alternatívnej mape. Všetko ostatné je v rovine symbolického pomenovania. V neosobnom meste dáva autorka priestor aj súkromným záležitostiam. / Zostaň so mnou / ešte / jeden deň / budem ti čítať / básne letušky. / (s. 42) Pociť samoty a túžby s niekým byť je vo veľkom meste malou súkromnou drámou. Pointu zbierky dotvárajú poznámky na konci knihy. Výtvarné spracovanie knihy (Michal Moravčík) je veľmi minimalistické, no pokrýva celé strany. Bledoružová strana je vchod, syto oranžová východ. Dojem z prečítania racionálnych a chladných veršov sa mení na dôverný a intímny vzťah medzi autorkou a čitateľom. Plynutie verša sa akoby prispôsobuje dnešnému rýchlemu spôsobu života. Lyrický subjekt sa snaží vybudovať si vlastnú identitu, je svedkom generačného stretu a hľadá zabudnuté pamäti.

Lucia Blažeková

Kniha, ktorá sa stala...

Daniel Hevier: Kniha, ktorá sa stane Kalligram 2009

Knihy priťahujú. Vnútorným či vonkajším výzorom, viazaním, menom autora či silou vydavateľstva. Sú knihy, ktoré padnú do oka, do ruky na prvý pohľad. Dlho som obchádzal Hevierov ostatný počín v knižkupectvách. Až som sa odvážil. Hneď mi bolo ľúto mesiacov premárnených nevlastníctvom knihy. V rozpätí niekoľkých dní som prežil obrodu z čitateľskej krízy, malý subjektívny miľník, aký vo mne zanechal len Bulgakovova Margaréta, Dostojevského Raskol'nikov či Ecov Adso.

Čokoľvek prezradí o Knihe, ktorá sa stane, je bezočivým lakomstvom čitateľského zážitku. Dej, zápletky, spôsob rozprávania či vyrozprávania sú výsledkom hry. V prvom rade autorskej hry so samým sebou ako autorom. Hevier pred rokmi avizoval knihu, ktorá bude mať 444 strán. Už len tento fakt zaváňa(l) experimentom. Informácia neskôr vyprchala. Ako to už býva, prekryli ju ďalšie informácie z literatúry. Zrazu však máte v rukách knihu, ktorá je prešpekulovaná do posledného písmena, bodky, číslice. Natoľko vychádza z reality a reálií, že je ťažké uveriť vyfantazirovanosti každého faktu.

Vhodným synonymom pre knihu je bibliofília. O čom inom by mala byť kniha, ktorá sa má stať, ak nie o knihách samotných? O skvelých literárnych tipoch na známe i menej známe literárne mená. O experimentovaní a vypožičiavaní si z rôznych autorských postupov, žánrov. O citátoch, narážkach, odkazoch. Takmer žiadny titul sa nespomína v knihe nefunkčne, viackrát, takmer každý autor je zámerne spomenutý na tom ktorom mieste. Kniha o knihách hovorí nepriamo – fabuláciou, fikciou. Nie nadarmo sa mená najhlavnejších postáv začínajú na písmeno f. Štyristoštyridsaťštyri strán držia pokope štyri hlavné príbehy, ktoré sa celý čas pretínajú medzi riadkami. Medzi postavy v pravý čas vstúpia rôzni rozprávači či samotné mesto. Hrou s rozprávačmi Hevier poukazuje na hru s rozprávačom v príbehoch z Tisíc a jednej

noci. Zaujímavosťou je, že tento rok vychádzajú všetky príbehy Nocí v krásnom sedemzväzkovom pokračovaní. Tajomná zhoda náhod?

Spisovateľ sa vo svojej knihe geograficky a časovo ďaleko nedostal. Formuje, masiruje a mystifikuje Bratislavu. Aj keď sa má kniha len stať, nečakajte storočné futuristické posuny o desaťročia či storočia. Áno, prostredníctvom knihy sa dá uletieť v čase ako len chcete. Dej však začína dňom skutočného vydania titulu, v závere dvetisícdeviatky.

Či Hevier prekvapil? Myslím tým Heviera poetu, textára, esejistu, autora tvorivých počínov pre deti a mládež. Áno, ale len formou rozsiahlej prózy. Pod povrchom formy s magickým rozsahom je ukrytý starý známy Hevier s jemu vlastným prístupom

k jazyku. Neprekvapia tak pobehujúce lísky v príbehu. Hrdzovlasosť mu je básnicky blízka. Neprekvapí odrapovaná kapitola, významenie presného stredy knihu. Ak vám doteraz pri žiadnej knihe nenapadlo pospájať si začiatkové písmená kapitol, nech sa páči. Odmenou vám bude odhalenie prorockého posolstva. Pre čitateľa je pripravená naozaj slušná ukážka možností slovenčiny. Variácie na tému synonym, antonym, štylistických figur a neologizmov.

Kniha má veľké čitateľské šance, nosí náboj mnohých kníh. Samozrejme, nechváľme deň pred večerom. Stať sa a vyjsť môže ešte hocičo. A, koniec koncov, táto kniha sa udiat ešte len má, respektíve sa deje. Bodaj by sa (nielen tento rok) konalo takýchto knižných zázrakov viacero.

Juraj Gonšor

NOVÉ KNIHY SLOVENSKÝCH AUTOROV

POHYBLIVÍ NEHORIA

Laučík – Repka – Štrpka

Kniha obsahuje autentické svedectvá nielen hlavných protagonistov Ivana Laučíka, Petra Repku a Ivana Štrpku, ale aj spisovateľov a hudobníkov, ktorí viac ako štyri desaťročia „spolubežali“ s Osamelými bežcami a v mnohých prípadoch aj vlastnou umeleckou tvorbou dotvárali a rozširovali poetiku dlhých nepoetických období pred ale aj po roku 1989.

TELEGRAM – Stanislav Rakús

Nová kniha Stanislava Rakúsa je súborom próz humoristického charakteru, ktoré sa odohrávajú v druhej polovici 20. storočia. Všetky sú svojou príbehovou líniou, jemným zmyslom pre detail i celkovým uchopením problému príťažlivým a zároveň umelecky plnohodnotným čítaním.

ZÁCHYTKA – Víto Staviarsky

Knižku tvoria tri prózy, ktoré spája spoločné prostredie a protagonista, ošetrovateľ na záchytke. Ich východiskom boli autorove zážitky v tomto povolání. Popri mozaikovitom rozprávaní o každodennom fungovaní záchytky v bližšie nešpecifikovanom meste na východe Slovenska a o rázovitých posta-

vičkách, ktoré sa tu pohybujú, sa tu stretávame i s mimoriadne empatickými portrétmi postáv, ktoré tvoria emocionálny protipól k ľahostajnej rutine a pragmatickej bezcitnosti, ktorá sa stala nevyhnutnou súčasťou životnej výbavy Staviarskeho protagonistu.

MEDVEDIA SKALA – Mária Kopcsay

Mária Kopcsay vyniká najmä brilantnou iróniou a humorom, o čom sa môžete presvedčiť, ak si prečítate jeho novú knihu (novelu), ktorá je ladená v tónoch letnej existenčnej depresie s nešťastným začiatkom a so šťastným koncom.

NIEČO O ORCHIDEÁCH – Pavel Sibyla

Pavel Sibyla vo svojej druhej knižke ponúka uveriteľný príbeh, ktorému čitateľ nielenže dokáže porozumieť, ale sa v ňom aj dokáže nájsť. Ten príbeh je napísaný ľahko, svižne a úsporne. Autor sa príliš neponára do psychologických hĺbok svojich postáv a nesnaží sa za každú cenu vo svojich textoch robiť „veľké umenie“. Na pozadí jedného dňa a mnohých odbočiek sa črtá pocit čerstvého tridsiatnika. Občas to pôsobí viac ako odpočuté zážitky než text s jasným autorským zámerom, no na rozdiel od všetkých tých Urbanikovie ženských (post)Matkinov Sibyla vie dobre písať.

Egon Bondy: Máša a Beta

Divadlo Jána Palárika v Trnave. Premiéra 13. 2. 2010. Preklad a dramtizácia Martin Gazdík a Viktor Kollár, dramaturgia Martin Gazdík, scéna Ján Zavarský, kostýmy Kateřina Bláhová, hudba Juraj Pěč, réžia Viktor Kollár.

Divadlo Jána Palárika v Trnave si už niekoľkokrát vyskúšalo svoje prvenstvo v uvádzaní dramatických diel známych autorov. Stačí spomenúť dlhoročnú a cieľavedomú spoluprácu s autorom Mirom Gavranom alebo napríklad úspešné uvedenie doteraz neznámej hry Ivana Stodolu pod názvom Voľakedy a dnes. Na tieto počiny nadväzuje nová inscenácia – divadelná koláž Máša a Beta – pripravená podľa noviel Egona Bondyho.

Premiéra inscenácie si publikum získala zaiste aj preto, že spôsob naštudovania i životaschopná téma môže zaujať „zainteresovaného“ diváka (teda takého, ktorý si štáti komunistický politický systém ešte pamätá), ale aj toho, kto dej vníma len ako jednoduchý životný príbeh dvoch ľudských osudov a zároveň myšlienkové pochody autora. Martin Gazdík a Viktor Kollár, ktorý text českého ľavicového filozofa a intelektuála Egona Bondyho upravovali do podoby uvádzanej hry, sa zamerali na dve línie – život autora a dva akoby nesúvisiace príbehy žien, jednej žijúcej v období po februári 1948 v Československu a napohľad bezčasové podobenstvo z akéhosi kafkovského sveta záhadných súvislostí a výjavov.

Prvá postava – Máša žije v Prahe. Verí, že prichádzajúci komunistický systém zmení svet, preto mu obetuje všetko a vzdáva sa aj lásky k mužovi. Nakoniec ochorie a umiera, už nezažije zvrátenie režimu do jeho neprijemnej a krutej polohy. Druhá postava – Beta prichádza do koncentračného tábora, chce zachrániť svojho snúbenca, ktorý je tam uväznený. Nepodari sa jej to, a tiež umiera. Do oboch dejov vstupuje autor prostredníctvom svojho druhého ja.

Inscenácia Máša a Beta je vôbec prvou premiérou Bondyho diela na slovenských divadelných doskách a v takejto podobe nebol uvádzaný ani v Česku. Egon Bondy (pôvodným menom Zbyněk Fišer) v tomto podobenstve hrá zároveň svoju životnú úlohu. Sám zmenu režimu vo februári 1948 privítal, veď prispel k nemu aj svojím dielom. No krátko nato odhalil jeho dvojtvárnosť, a po stupňujúcom sa antisemitizme v Sovietskom zväze vydal na protest samizdat židovská jména.

Študoval filozofiu a psychológiu a od šesťdesiatych rokov bol invalidným dôchodcom. Jeho filozofické úvahy mu vyšli koncom 60. rokov a osobnosťou českého undergroundu sa stáva najmä po tom, čo mu skupina The Plastic People of the Universe zhudobnila niektoré jeho básne. Po novembrovej revolúcii bol ako marxista opäť

v opozícii voči režimu. Prednášal indickú filozofiu v Prahe a Bratislave, a neskôr v Bratislave zostal natrvalo. Jeho život a dielo sa uzavreli náhle vo veku 77 rokov po požiari zabudnutej zapálenej cigarety.

To je len niekoľko životopisných údajov Egon Bondyho, s ktorými by mal divák vstupovať do inscenácie. Ostatné sa pred ním jasne rozvinie vďaka primeranému obsadeniu. Postavy Máši a Bety zveril režisér Viktor Kollár Kristíne Tóthovej a Edite Borsovej, postavu autora stvárňuje Vladimír Jedľovský, v menšej úlohe priam herecky žiari Barbora Bazsová, postavy mužských partnerov hlavných postáv stvárnil Martin Križan a Gregor Hološka.

„Divadlo malo záujem uviesť inscenáciu, ktorá by sa pri výročí novembrových udalostí nejakým spôsobom dotýkala obdobia komunizmu. K Egonovi Bondymu som mal vzťah, pretože jeho tvorba sa mi páči. Najskôr to mala byť montáž jeho diel, no po prečítaní Máši a Bety som sa utvrdil v tom, že to budú práve tieto dve diela. Je to inscenácia, ktorá si vyžaduje od diváka istý názor, pretože sa v nej zohľadňujú historické udalosti, a hra je najmä v prvej časti historicky verná. V druhej časti sa to trochu mátie a divák musí mať svoj názor. A aj keď sa to dnes veľmi nenosí, myslím si, že takéto divadlo pre diváka s názorom treba žiadať od divadla v dnešnej dobe,“ hovorí režisér Viktor Kollár.

A ako vnímajú a interpretujú svoje postavy mladí herci, ktorí obdobie komunizmu nezažili? „Moji starí rodičia patrili presne k tej maloburžoázii, ktorým všetko zobrali. Ten smútok a krivda zostane v ľuďoch. Keď sme túto hru skúšali, myslela som na svoju babičku a deda, ktorému zobrali jeho ateliér. Je mi táto téma blízka a poznám tú dobu z rozprávania. Texty Egon Bondyho sú veľmi zložité, no podarilo sa nám vysvetliť si to všetko, pomenovať, zmotivovať. Okrem toho, Egon Bondy nie je neznámy. Poznám ho z Bratislavy, chodil na vernisáže a diskutoval, takže to fluidum okolo neho nie je nejaký mýtus,“ hovorí herečka Edita Borsová.

„Pre mňa to bolo ťažké, najmä preto, že slovenčina nie je moja materinská reč. Som Maďarka, a v úvode ťahám príbeh Máši. A preto sa musím sústrediť a koncentrovať na text a jeho obsah. Neskôr to už ide a nestíham vnímať zložitnosť textu. Najťažší je pre mňa prvý monológ, tam cítim jeho hĺbku. Tá moja Máša je pekný človek, je mladá, naivná a má krásnu dušu,“ hovorí Kristína Tóthová.

„Tá téma je vlastne nadčasová pre všetky generácie. Životné príbehy a pomenovanie zla je vo všetkom univerzálne. A v prípade Egon Bondyho obdivujem ľudí, ktorí v presile nejakého tlaku dokážu ísť za svojim svetielkom,“ hovorí Gregor Hološka.

Postava Stalina, ktorá je v inscenácii tiež (ako busta), nie je podľa umeleckého šéfa divadla a autora scény ničím výnimočným na slovenských javiskách, a v Trnave takisto: „Mali sme ju v depozite. Hry so Stalinom sa hrali aj u nás vo viacerých inscenáciách. V Erdmanovi, v Lavříkovom Novomeskom. Takže to bol najmenší problém. Myslím, že sme dlžní Egonovi Bondymu, aby sa jeho dielo pripomenulo. Ja som kedysi v národnom divadle robil inscenáciu Čistka od Ladislava Mňačka a druhá časť bola inscenácia Návšteva expertov od Egon Bondyho. No nakoniec sa dramaturgia toho vzdala a Bondy sa nehral. V Prahe robili Buddha Bondy a inak nič. Dokonca, Egon Bondy osobne bol v Trnave, priamo tu, v divadle, keď sme robili Kafkove Listy Milene. Pretože Bondy mal partnerku Janu Černú, ktorá bola dcérou Mileny Jesenskej a žil s ňou práve v období rokov 1946 – 48. Momentálne je v Česku pripravený aj film o Egonovi Bondym a volá sa Tri sezóny v pekle. Myslím si preto, že Egon Bondy je ako autor aktuálna postava,“ hovorí umelecký šéf Divadla Jána Palárika v Trnave Ján Zavorský.

Na premiére zazneli aj niektoré odborné hodnotenia uvádzanej hry. „Ja som to šťastie stretnúť Egona Bondyho nemala. Bolo mi blízke jeho myslenie a dokonca až mýtus, ktorý sa okolo neho vytváral. Preto si myslím, že už dávno mal byť prítomný v nejakej podobe na javiskách. Som rada, že Viktor Kollár mal odvahu ho priniesť na javisko divadla práve v Trnave. A tá odvaha nebola prázdna, ale bolo tam všetko to, čo k Egonovi Bondymu patrí – citlivosť, hĺbka a vzťah k paradoxom života. Viktor Kollár je mladý a talentovaný a ako sledujem jeho tvorbu, aj právom veľmi ambicióznym mladým režisérom, ktorý má veľký cit pre filozofickú hĺbku, čo dokázal inscenovaním Shakespeara či Elfriede Jelinek, a má aj cit pre poetické obrazy a rytmus poézie. Preto dokázal podstatu myslenia Egona Bondyho pretaviť tak, aby ten tvar bol aj divadelný a divácky príťažlivý,“ hovorí teatrologička Dagmar Inšitorisová.

Martin JURČO, foto: www.djp.sk

Sága rodu Škrekovcov v nevšedných súvislostiach

O tom, že Trnava je aj mestom humoristov, svedčí to, že mnoho niekdajších redaktorov časopisu Roháč malo niečo spoločné s Trnavou – stačí spomenúť Kala Uhrika, Gabriela Viktora, „šťastitrnavčana“ Viktora Kubala, ale napríklad aj humoristu Benjamína Škrekka. Je dodnes aj pravidelným prispievateľom do rozhlasových humoristických relácií. Pri príležitosti cyklu stretnutí Fóra humoristov sa vo februári v Knížnici Juraja Fándlyho v Trnave predstavovala práve dynastia rodiny Škrekovcov.

Okrem redaktora a autora Benjamína Škrekka prijal pozvanie aj jeho brat, Trnavčan so zmyslom pre humor, pedagóg na Obchodnej akadémii v Trnave Anton Škreko, a niekdajší novinár, dnes skôr lokálpatriot a domáci historik Ladislav Šebák. Na stretnutí, ktoré pripravila a moderovala Eva Chabadová-Jarábková, sa hovorilo nielen o niekdajšej Trnave, ale aj o mentalite Trnavčana a početnej rodiny Škrekovcov ako prototypu obyvateľa, ktorý má silný vzťah k svojmu mestu.

„Chceli sme oživiť Fórum humoristov, keďže minulý rok sa niesol v znamení čítania zásuvkovej tvorby autorov. Vtedy som začala uvažovať, že sa vyskytujú v rodinách súrodenci, ktorí sú niečím zaujímaví. To je ako choroba, že v rodine Škrekovcov majú všetci zmysel pre humor,“ hovorí Eva Chabadová-Jarábková. Samozrejme, keďže išlo o Fórum humoristov, nechýbalo ani potrebné nadsadenie a prenesený význam – aj keď o faktoch sa nedalo polemizovať.

Benjamín Škreko prezradil, že Trnava nebola pôvodne tak celkom „jeho“ mes-

tom: „Ja som sa do Trnavy prisťahoval 14. marca 1954 z Hrnčiaroviec nad Parnou. Pamätám si to presne, otec bol byrokrat, ale v tom dobrom slova zmysle. Napísal dátum nášho príchodu do Trnavy v našom novom domčeku na Bočnej ulici na záchodovú dosku. Pamätám si to veľmi dobre, lebo som sa s tým každý deň stretával. Bývali sme na okraji mesta v malých fabrických domčekoch. Dnes sa jednoducho povie – Linčianska, predtým sme tomu hovorili Kórea. Ako šesťročný som postupne objavoval ozajstnú Trnavu. Chodil som „Pod rádio“ do školy

a vtedy som začal objavovať centrum. Jednoducho, prešiel som sa po starej Trnave, napríklad po Kapitulskej a normálne som sa cítil ako v nejakých Fullových obrázkoch," spomínal na stretnutí na svoje detské roky Benjamín Škreko.

Jeho brat Anton sa zamyslel s humorom nad humorom všedného dňa a pripomenul niektoré nevšedné historiky z desiatok spoločných výletov so žiakmi počas jeho dlhoročnej kariéry stredoškolského pedagóga – telocvikára. Na podobných lyžiarskych stretnutiach nemohla chýbať ani zábava vo forme šlágrov, a preto Anton Škreko v knižnici predstavil aj tento svoj zmysel pre spev a hru na gitaru. A aké bolo spoločné rodinné prostredie ságy rodu Škrekovcov? „Nás bolo veľa detí, kamarátov, príbuzných. Mamička bola veľmi dobrá rozprávačka a najmä výborná poslucháčka. Preto priťahovala susedky a kamarátky, ktoré sa potrebovali požalovať, ale aj poklebetiť, a naše večery sa spájali so strašidelnými príhodami. Pamätám sa na večere na priedomi či v kuchyni, pri takýchto stretnutiach som si robil poznámky, aby mi niečo neušlo. Kedysi som na základnej škole žal úspechy práve vďaka príhodám. Jednoducho som ich zapracovával do slohových prác. Neraz sa čítali napríklad aj v susedných triedach," spomínal na svoje neplánované literárne začiatky dlhoročný redaktor humoristického časopisu Roháč Benjamín Škreko.

Nemohli chýbať ani ukážky z tvorby protagonistov – niektoré aj autobiografického charakteru. „A prečo sa ja volám práve Benjamín? Na tom mal zásluhu prastarý otec Štefan, dedko bol Imrich, otec Ján. Otca salezáni zobrali do Turína, aby skončil salezánske gymnázium a študoval tam teológiu. Chlapec sa počas hospodárskej krízy vrátil domov a oženil sa. Preto stále k tejto oblasti inklinoval a svojim deťom dával biblické mená – nás päť chlapcov pomenoval: Ján Krstiteľ, František Xaverský, Anton Paduánsky, Benjamín, syn Jakubov a Ignác z Loyoly," hovorí Benjamín Škreko.

Intenzívny vzťah k histórii, a najmä histórii svojho mesta, potvrdil tretí hosť, synovec bratov Škrekovcov Ladislav Šebák. Je zaniieteným milovníkom nového internetového mediálneho produktu – blogu, kde môžeme nájsť desiatky jeho článkov o dejinách Trnavy a o rodinných súvislostiach z domácich denníkov jeho predkov. Venuje sa aj niektorým kurióznym súvislostiam s dejinami Trnavy. Napríklad, v archívnych prameňoch zistil, že český kráľ Václav IV. sa narodil 9 mesiacov po návšteve jeho otca v Trnave. „Karol IV. bol 15. mája 1360 v Trnave, a o deväť mesiacov, presne 26. februára 1361, sa narodil Václav IV. Ešte by bolo dobré zistiť, či aj jeho matka bola práve deväť mesiacov pred narodením v Trnave. Z toho by mohlo vychádzať, že práve Václava IV. splodili v Trnave," hovorí s úsmevom Ladislav Šebák.

Niekdajšiemu redaktorovi Trnavských novín, ktorý sa venuje amatérskemu bádaniu, sa napríklad podarilo zistiť, že trnavská mestská veža vraj mala ochodzu o jedno poschodie vyššiu. Samozrejme, zatiaľ ide o kuriozity, ktoré neboli podrobené serióznemu výskumu.

Hostia predstavili aj svoje plány na najbližšie obdobie. „Trnava ma vždy fascinovala. Zahĺbil som sa preto do dejín mesta. Spomína sa Belo IV., kráľovské výsady a rok 1238. Lenže Trnava, tá tu už bola napríklad, aj keď prechádzali Konštantín a Metod z Nitry na Ducové. A v týchto úvahách som sa dopracoval až k napísaniu divadelnej hry, za ktorú som dostal aj cenu Literárneho fondu za rok 2009. Dokonca, už aj naše divadlo by ju mohlo uviesť, a podľa príslužby by do roka mohla byť premiéra," hovorí Benjamín Škreko.

Súčasťou stretnutia boli aj čítania z tvorby jednotlivých autorov – Benjamín Škreko napríklad predstavil nevšednú básnickú formu pôvodom zo Škótska. „Je to taká päťveršová prekáravá báseň o tom, že niekto odniekiaľ prišiel..."

Martin JURČO, foto: djp.sk

Herec a hudobník na trnavskom javisku

Jozef Bujdák: „Devízou tohto divadla je dobrý kolektív a šanca hrať v rôznorodom repertoári.“

Medzi výrazné mladé posily Divadla Jána Palárika v Trnave patrí herec Jozef Bujdák. Hrá v ťažiskovom repertoári divadla. Podľa internetového fóra Divadla Jána Palárika patrí medzi najobľúbenejších súčasných hercov trnavskej scény. O tom, že patrí medzi schopných a pohotových predstaviteľov rôznych úloh, svedčí čoraz väčší záujem o jeho herectvo napríklad aj v televíznom prostredí.

❑ Ako vás prvýkrát oslovilo divadlo a kedy ste sa po prvýkrát k nemu dostali?

V rodine nemal nikto s divadlom nič spoločné. Otec síce výborne spieva, má rád hudbu, tanec a s mamou boli pár, ktorý tancoval spoločenské tance, tak asi predsa len nejaké predpoklady tu boli. Vyrastal som v Bratislave, bol som bežné decko z bratislavskej Petržalky, čiže sídliskové dieťa. Už ako chlapec som chodil do bábkového súboru, bolo to v druhom ročníku základnej školy. Potom som divadlo zanechal a znova som sa k divadlu vrátil ako tínedžer, mladý muž. Pokračoval som v jednom muzikálovom súbore v Bratislave pod vedením pána Šimega a podarilo sa nám pár celkom milých predstavení. Po maturite som sa dostal na prijímacie skúšky na brniansku Janáčkovu akadémiu múzických umení, kde som študoval na muzikálovom odbore, ale nakoniec som skončil herectvo na bratislavskej VŠMU.

❑ Vás však mnohí poznajú aj ako hudobníka, dokonca vás v niektorých inscenáciách v divadle možno vidieť za klavírom – napríklad v hre Vrátila sa raz v noci ste členom hudobnej kapely, v najnovšej inscenácii Súdne sestry zasa v pozadí hráte na klavíri.

Hudbu mám veľmi rád. Ako žiaka ma triedna učiteľka prihlásila na ľudovú školu umenia, no nechodil som tam rád. Pani učiteľka bola veľmi prísna a občas ma bila po prstoch. Takže som nerád cvičil na klavíri a chodil som tam z donútenia. Rodičia však hovorili, že keď som sa na to dal, musím to dokončiť. Po piatich rokoch som im aj klamal a chodil poza školu, neskôr som sa musel priznať a hru na klavír som zanechal. Ku klavíru som sa potom vrátil až na vysokej škole. Prihlásil som sa k známemu profesorovi Romanovi Rychlovi, dnes deväťdesiatročnému pánovi, ktorý vtedy ešte učil deti. Jeho školu som absolvoval Haydnovým koncertom s detským orchestrom.

❑ Viacerí vaši kolegovia z ročníka na vysokej škole tu buď zakotvili, alebo majú niečo spoločné s Trnavou. Čím to je – malou scénou a trochu iným, sčasti aj experimentátorským repertoárom v porovnaní s bratislavskými divadlami?

- Od nás z ročníka Vysokej školy múzických umení účinkuje v divadle Gregor Hološka a účinkovali napríklad Alexander Bárta, Zuzana Dančiaková, Anikó Vargová alebo trnavský rodák Tomáš Maštálir. Ja som po škole robil rôzne povolania. Bol som na voľnej nohe,

robit som nejaké dabingy. Vtedy bola zlá situácia, dokonca som začas robit aj v zdravotníctve. Až neskôr som prišiel do Trnavy a začal tu hosťovať. Boli sme celkom vydarený ročník, všetci sa hereckému povolaniu venujeme naďalej. Trnava mi aj zo strategického hľadiska vyhovovala, pretože bola blízko – z Bratislavy sa do Trnavy ľahšie dostanem ako do centra hlavného mesta. Ostatné divadlá boli oveľa ďalej. Keď som sem

prvkrát prišiel, zašiel som za Gregorom Hološkom, a ten ma priviedol na javisko. Zistil som, že je to nádherné, očarujúce divadlo, veľmi útulné, cítil som tam ten duch hercov. V mysli sa mi vynorili všetci: od Mariána Zednikoviča až po Jara Filipa. Genius loci celého divadla je na tom javisku veľmi cítiť.

□ Začínali ste ako hosťujúci herec v Palárikovom Drotárovi, kde ste sa predstavili ako syn bohatého továrnikára v podaní Vladimíra Jedľovského. Bola vám hneď z hľadiska repertoáru blízka táto prvá postava? V súčasnosti hráte skutočne rôznorodé postavy – stačí spomenúť tituly: od absurdného Nosorožca cez Rovnerovu hru Vrátila sa raz v noci až po známy a dlhoročne uvádzaný Gavranov titul Všetko o mužoch.

- Som rád každej postave. Každá hra mi niečo dala. Nemyslím si však, že treba zavrhnúť aj niektoré zábavné komediálne hry, či tie ľahšie inscenácie. Herec oceňuje, keď hrá napríklad Ionesca, čo je určite hlbšia hra a umelecky náročnejšia aj hodnotnejšia. Ale keď stojí na javisku napríklad aj v plytkom bulvári a diváci sa zabávajú, prinesie im to radosť a nakoniec aj úprimne tleskajú, herec je takisto naplnený. Dôležité je, že hercovi diváci tleskajú. Hlboko sa zamýšľať sa dnes nenosí, žijeme skôr konzumný štýl života. Jednoducho, v dnešnej dobe nemajú ľudia čas ani chuť riešiť ťažké, hlbavé a depresívne témy. Každý si prežíva tie svoje problémy. Myslím si, že iste príde doba, keď sa ľudia radi zamyslia, ale teraz je obdobie, keď sa chcú v divadle najmä odreagovať.

□ Zaiste preto majú diváci vašej scény radi hry ako Truth Story alebo Voľakedy a dnes, ktoré sú im blízke aj tým, že ukazujú život v jednoduchšej podobe, a zároveň sú príťažlivé aj spôsobom naštudovania.

- Je to tým, že hry vypovedajú o témach, ktoré sú nadčasové, aktuálne a dotýkajú sa všetkých. Potvrzuje sa to aj hercom.

□ Vytvorili ste si aj vzťah k Trnave počas tých rokov, ktoré účinkujete v divadle?

- Poznám okolie divadla, rád sa prechádzam po starom meste. Napríklad, vždy ráno, keď som chodieval vlakom do Trnavy, prešiel som sa okolo parčíka pri knižnici a po celom meste, robit som okruh okolo hradieb ako takú rozvíčku. Nie je to obrovské mesto, ale z jeho stavieb, hradieb a kostolov dýcha pravá história, a to je príťažlivé.

□ Účinkovali ste vo viacerých hudobných zoskupeniach aj ako hudobník. Už sme spomínali, že vás aj na javisku možno vidieť aj v úlohe hudobníka, dokonca ste pre niektoré inscenácie zložili aj scénickú hudbu.

- Napriek predchádzajúcim skúsenostiam momentálne neúčinkujem v žiadnej kapele. Chodím k spomínanému profesorovi na nácviky. Kedysi som účinkoval s kapelou Malevil, Lavagance, Polemicom. Robil som hudbu k viacerým trnavským inscenáciám, uvediem Pekielko a Anjelinka, ale aj k Učeným ženám, či doktorovi Šubikovi. V prípade spomínanej inscenácie Vrátila sa raz v noci len hrám hudobníka, hudbu napísal Vítazoslav Kubička a som tam ako interpret, podobne ako v Súdnych sestrách.

□ Napríklad, v hre Vrátila sa raz v noci pôsobíte ako veľmi zohraný tím – Gregor Hološka, Andrea Kiráľová, Martin Križan... Ste aj v zákulisí takíto priatelia, alebo každý si odohrá svoju úlohu a už nie je členom hereckého kolektívu v tom rodinnom slova zmysle...?

- Vďakabohu, toto je jedna z vecí, ktorá je tu na nezaplatenie. Dnes je ten život veľmi ťažký a konkurencia, medziľudské vzťahy sú vyostrené, tvrdé a nekompromisné. Preto si vážim, že sme tu úžasná partia, aj sa doťahujeme, aj sme konkurenti, no nie sú tu podrazy. A toto je jedna z vecí, keď človek zvažuje, či odísť, ale tu sa jednoducho oplatí zostať, je to moje domovské divadlo. Aj keď človek premýšľa o strategickom platovom horizonte, aj jeho rozmeroch, je to práve celý pracovný kolektív, ktorý stojí za to, napriek finančným možnostiam. Neraz sa stretávame aj mimo divadla, napríklad u niekoho z nás doma.

□ Aké sú vaše aktivity mimo divadla v Trnave? Dnes sa oveľa intenzívnejšie rozbehlo nakrúcanie televíznych seriálov, a to je možnosť pre viacerých hercov.

- Som v tomto divadle spokojný, pretože mám príležitosti na krásne postavy. V televízii mám malú postavu v seriáli Panelák, robím dabingy a účinkujem aj v divadle Aréna v Bratislave v Shakespearovom Othelovi. Teraz budem skúšať v novej hre Absolvent. A za to som veľmi vďačný vedeniu divadla, že mi umožnili účinkovať aj v iných projektoch. A pokiaľ ide o pohľad do budúcnosti, rád by som sa zúčastnil nejakého projektu konečne dobrého pôvodného slovenského filmu. Azda vstanú nejakí mladí dramaturgovia a napíšu zaujímavé scenáre, pretože vidím, že je to veľký problém, napísať dobrý zaujímavý príbeh a dialógy. Veľmi rád by som si v takom projekte zahral. Aj preto veľmi fandiím týmto spomínaným seriálom, je to príležitosť pre hercov, pre celý team od režisérov, filmárov a kameramanov. Vidím ako sa každoročne zlepšuje úroveň a azda sa to pretaví do takých aktivít v slovenskom filme, aké tu boli, povedzme, v šesťdesiatych rokoch.

Martin JURČO, foto: autor a djp.sk

Naše mesto sa stáva medzinárodným centrom prehliadky umenia tanečných škôl

Trnava sa počnúc týmto rokom každoročne na jeden večer stane centrom baletného a tanečného umenia. Pri príležitosti narodenín baletného majstra, dlhoročného člena Baletu Slovenského národného divadla v Bratislave a Trnavčana Dušana Nebylu, ktorý náhle zomrel pred dvoma rokmi, sa vo februári v Divadle Jána Palárika uskutočnil Tanečný koncert s medzinárodnou účasťou. V spoločnom programe sa predstavili nielen žiaci domáceho Súkromného tanečného konzervatória Dušana Nebylu v Trnave, ale prijali pozvanie aj partnerské školy a tanečné konzervatóriá zo Slovenska (Nitra, Košice, Banská Bystrica), z Českej republiky (dve z Prahy, z Ostravy a Brna), z Györu a Viedne.

„Dnešné predstavenie je vlastne novou etapou tanečného umenia v Trnave. V budúcnosti by sme túto prehliadku chceli rozšíriť, obrátíme sa na Poľsko, možno sa nám poda-

rí angažovať kolegov z Nemecka či ďalších z Rakúska. Tanečný svet je dosť malý, všetci sa poznáme. Vyštudovala som tanečné konzervatórium v Prahe, s mnohými kolegami som sa poznala, a tak súhlasili s nápadom prísť do Trnavy. Podobne reagovali všetky tanečné školy. Myslím si, že meno Dušana Nebylu v jeho generácii stále rezonuje, aj keď moja generácia tanečníkov už slovenský balet pozná menej," hovorí riaditeľka Súkromného tanečného konzervatória D. Nebylu v Trnave Valéria Žilová.

A ako spomínaná prehliadka vznikla? „Po smrti môjho manžela Dušana Nebylu – bol to nápad kolegov, jeho obdivovateľov, aby sme si každoročne pripomínali jeho narodeniny a usporiadali koncert na jeho počesť. Napadlo nám, že by bolo dobré trochu stmeliť tanečníkov, aby na takomto poli nahliadli do kuchyne iných škôl, aby sa vedeli porovnať, aby si vymenili skúsenosti. Myslím si, že takto vznikajú aj nové kontakty medzi školami a podnetné je i sledovanie výkonov svojich kolegov, ale aj konkurentov," hovorí o myšlienke prehliadky tanečných škôl manželka D. Nebylu Viera Nebylová.

Po slávnostnom koncerte bol priestor na vzájomnú výmenu skúseností. „Mali sme dva dni pred naším odchodom úraz, no našli sme náhradu a dotiahli sme to v Trnave do úspešného konca. Sme radi vášmu publiku a pedagógom za atmosféru, ktorá tu bola. My máme v Česku raz za rok spoločný koncert, ale je to len na úrovni našej republiky. Tunajší žiaci sa nedávno predstavili aj u nás na interpretačnej súťaži, takže sa s Trnavčanmi veľmi dobre poznáme," hovorí Boris Hanák z Tanečného konzervatória v Brne. Podobne aj pre pražských tanečníkov bolo prostredie trnavského divadla známe aj z niektorých sporadických prehliadok z minulosti, a v budúcnosti sa chcú predstaviť v Trnave napríklad aj samostatným programom. „Riaditeľka školy Valéria Žilová pôsobila dlhé roky v Prahe, my sa poznáme ešte z detských dôb, pretože sme ako šestnásťroční spolu absolvovali súťaž vo Varne. Prišli sme teraz do Trnavy s dvomi žiakmi, ktorí mali dnes premiéru Asafievových Plameňov Paríža. Je to klasický tanec, ktorý ukazuje virtuozitu klasického baletu, adekvátny na túto príležitosť. Nie všetko sa podarilo, pretože tunajšie javisko a hľadisko je dobré, no podlaha nie je ideálna pre špičkový tanec, preto niektoré chybičky musíme tanečníkom odpustiť," hovorí Jiří Horák z Konzervatoře hl. m. Prahy.

Svojím súborom Dance Arts Vienna sa predstavil aj syn D. Nebylu Boris Nebyla, ktorý je šťastí aj trnavským pedagógom. „Som rád, že môj brat Dušan, ktorý mal doteraz málo s tancom spoločné, prevzal tu v Trnave štafetu po otcovi. Ja sa síce profesionálnemu tancu venujem dlhé roky, no mne to z časových dôvodov nevychádza. Na tejto prehliadke zastupujem vlastne dve školy. Školu môjho otca a školu, ktorú som založil vo Viedni so svojou manželkou. Je veľký rozdiel medzi nimi, naša škola vo Viedni je mladá. Táto trnavská škola má aj maturitu a je výhodné, že študenti absolvujú tiež pedagogické minimum, takže môžu aj učiť. Vo Viedni je to podobne fungujúca škola pre profesionálov, ale aj pre tých, ktorí majú jednoducho radi tanec. A pokiaľ ide o záujem o tanec, v poslednej dobe je trochu menší, ale je to asi tým, že dnes je veľký výber elektronických médií. Je to rovnaké v Rakúsku aj u nás, deti sa, jednoducho, menej namáhajú. Úlohou profesionálnych tanečníkov, choreografov a riaditeľov divadiel by malo byť ponúknuť taký repertoár, ktorý bude mladých ľudí priťahovať ako interpretov, aj divákov. V našej škole vo Viedni máme žiakov z Mexika, Nemecka, Ruska, Japonska, Rumunska. Každý jednotlivec má inú mentalitu. Je to aj pre nás fantastické, učíme sa od nich, lebo každý má iný prístup k tomuto povolaniu," hovorí Boris Nebyla.

Neznáme dielo Jána Koniarka

Internet už opakovane sprístupnil viaceré neznáme diela akademického sochára Jána Koniarka. Kópiu pohľadnice Vojak zaslal internetom do Galérie Jána Koniarka zberateľ pohľadníc z Rumunska. Hľadal informácie o autorovi uvedenom na pohľadnici a našiel trnavskú Koniarkovu galériu.

Ján Koniarek po štúdiách v Budapešti, Ríme a Mníchove úspešne pôsobil v Belehrade. Z jeho životopisu vieme, že začiatok I. svetovej vojny ho zachytil doma na prázdninách. Mal brannú povinnosť voči rakúsko-uhorskej armáde. Hneď v prvých dňoch mobilizácie „... úrady ma privítali ako špióna. Usvedčovali ma zo spoločenských stykov s členmi belehradskej vlády. Zaviedli vyšetrovanie, uväznili ma v Bratislave, po dlhom žalárovaní degradovali z dôstojníckej hodnosti a poslali s marškompániou na front do prvej línie, kde ma v 1915 zranila guľka. A omrzli mi nohy. Prišla znova Bratislava, lazaret, kde mi dovolili aj modelovať. Ležal som v zotavovni pri Dynamitke a tu ma navštívil poslanec Juriga, známy pansláv, žiadajúc ma o vytvorenie slovenskej „Piety“. Táto návšteva stala sa podozrivou a poslali ma na front do Sedmohradska. Poverený exhumáčnymi prácami pri Brašove, dostal som sa do cementárne, kde sme vyrábali náhrobníky. Tuná vznikol návrh na architektonickú úpravu cintorína vo Veľkom Sibíni. Mal som tiež vyhotoviť 4 metre vysoký pamätník. Ale prišiel prevrat a ja som sa vrátil domov...”

A práve vojak na pohľadnici s nápisom BRASSÓI „VASHONVÉD“ svedčí o Koniarkovej práci na tomto pomníku. Pomník však dokončený nebol – ako spomínal Ján Koniarek, „...vojna skončila a ja som sa šťastný vrátil domov položiť základy moderného slovenského sochárstva.“

Na záver treba pripojiť pozvanie na návštevu Galérie Jána Koniarka a zberateľom pohľadníc adresovať prosbu o získanie tejto pohľadnice pre Koniarkovu galériu.

Dr. Bohumil CHMELÍK

Nový trnavský mesačník Pro Socio

Pod názvom Pro Socio vyšli prvé čísla mesačníka Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity. V predslove prvého čísla ako cieľové publikum bolo označené „osadenstvo akademickkej obce“ a identita periodika bola zasadená medzi oporné body konštrukcie občianskej, datovanej 17. novembrom 39 / 89, ako aj univerzitnej, hlásiacej sa ku vzniku Trnavskej univerzity v roku 1635.

Prvé čísla Pro Socio sú obsahovo pestré, čitateľné, venované rozmanitým témam, písané „veľkorozmerne“ na kvalitnom papieri, ale akoby chýbal študentský duch kritického, provokatívneho a revolučného pohľadu „na veci“, ako aj aktuálny duchovný rozmer v zmysle tradícií historickej Trnavskej univerzity, ktorú založili a na európskej úrovni viedli jezuiti.

Na začiatku písania histórie nového trnavského časopisu vyslovujeme úprimné pranie: nevysychajúce pero redaktorov, rozhladených prispievateľov a oddaných čitateľov.

B. CHMELÍK

Uvedenie nového vydania knihy Čo Dante nevidel

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave a Divadlo Jána Palárika srdečne pozývajú na prezentáciu nového vydania knižky Alfréda Wetzlera Čo Dante nevidel, ktorá sa uskutoční 22. marca 2010 o 14. hodine v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika. Hostami podujatia budú dcéra A. Wetzlera Tatiana Kernová a historik Ivan Kamenec. Podujatím sprevádza Milan Richter.

Naši čitatelia majú v pamäti autobiografický román Čo Dante nevidel, ktorý vyšiel v roku 1964. Mnohí však možno až donedávna nevedeli, že pod pseudonymom Jozef Lánik sa skrýva hrdina knižky i histórie holokaustu Alfred Wetzler, ktorý v nej opísal svoj útek z koncentračného tábora v roku 1944. Kniha bola označená za jednu z najlepších vo svojom žánri. Svojím Protokolom o Osvienčime podal A. Wetzler spolu so spoluväzňom Rudolfom Vrbom svedectvo celému svetu o zverstvách, páchaných v koncentračných táboroch. V roku 2009 sa verejnosť dočkala 5. vydania tejto knižky. Vo vydavateľstve MilaniUM knižku obohatili o Správu Wetzlera a Vrbu. Vyšla prvýkrát v slovenčine. Súčasťou knihy je i štúdia Osudy jednej zprávy českého historika M. Kárného a prológ k Správe Wetzlera a Vrbu od britského historika sira M. Gilberta. Knihu dopĺňajú umelecké fotografie R. Kostova a dokumenty z archívu A. Wetzlera.

Alfréd Wetzler sa narodil sa 10. mája 1918 v Trnave, jeho rodný dom stojí v blízkosti trnavskej radnice. Zomrel 8. februára 1988 v Bratislave. Počas svojho života sa nedočkal žiadneho uznania. Až v roku 1997 rodná krajina ocenila statočnosť tohto muža, keď mu udelil prezident Slovenskej republiky Rad Ľudovíta Štúra II. triedy in memoriam. V roku 2006 mu odhalili v Trnave pri synagóge pamätnú tabuľu. V roku 2007 dostali spolu s Rudolfom Vrbom Čestné občianstvo mesta Trnava in memoriam a prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič mu udelil štátne vyznamenanie Kríž Milana Rastislava Štefánika I. triedy in memoriam.

KJF

Pozvánky na marcové športové podujatia

Mesto Trnava patrí v marci do usporiadateľského štábu troch tradičných podujatí. Sú určené milovníkom krasokorčuľovania, vytrvalostného behu a žiackeho hokeja.

■ **TRNAVSKÝ POHÁRIK** – Krasokorčuľarský klub v slovenskom Ríme vznikol pred polstoročím. Súčasťou osláv jubilea budú tradičné preteky najmenších adeptov sveta piruet. Usporiadateľský štáb, na čele s Miroslavom Vítekom, chystá Trnavský pohárik 2010 na 13. a 14. marca. Ľadové zrkadlo Mestského zimného štadióna zároveň rozdelí mladým súťažiacim ďalšiu bodovú kolekciu do tabuliek Slovenského pohára.

■ **VÍTANIE JARI V MARATÓNKACH** – Zima sa tentoraz vyšantila dosýta aj na Trnavskej tabuli. Verme, že nové ročné obdobie nastaví o to vládnejšiu tvár. S touto nádejou pôjdu na štart aj aktéri 20. dejstva tridsaťminútového vytrvalostného behu na umelej dráhe Mestského atletického štadióna Antona Hajmássyho. Stane sa tak v stredu 24. marca o 17. hodine. Chýbať nebude ani obľúbené tombolové žrebovanie pretekárskych cien. Vlní pokoril najdlhšiu vzdialenosť (8 250 m) známy trnavský maratónec Ľuboš Ferenc. Medzi ženami triumfovala Zuzana Pribulová zo Suchej nad Parnou (6 970 m). Organizátori z Občianskeho združenia beh.sk a AŠK Slávia pamätali tiež na mladé be-

žecké výhonky. Sprievodná 12-minútovka dievčat a chlapcov (žiacstvo, dorast) dostane priestor o šesťnástej. Pred rokom mala na konte najviac metrov dvojica Pavol Tollarovič (ZŠ Ružindol, 3 110) a Romana Lackovičová (AK Bojničky, 2 840).

■ **MEMORIÁL KAROLA HOLOVIČA** – Mestský zimný štadión bude patriť 26. a 27. marca Memoriálu Karola Holoviča, 19. ročníku medzinárodného hokejového turnaja žiakov 7. ŠHT. Podľa slov Bohuslava Šilhára, manažéra usporiadajúceho klubu, pôjde o spomienku na dlhoročného hráča Trnavy a Dubnice n. V., neskôr obetavého trénera trnavských nádejí, ktorý nečakane zomrel v marci 1991 vo veku 41 rokov. Konfrontácia žiackych nádejí sa začne cez posledný piatok tohto mesiaca o pol deviatej. V sobotu dokončia turnaj od 7.00 h. Technickú realizáciu si zobral pod krídla HK Gladiators Trnava, spolupracovať budú rodičia siedmakov zo športovej hokejovej triedy ZŠ na Spartakovskej.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Mokrý festival na Prednádraží 36. raz

Plavecký oddiel TJ STU Trnava usporiada 13. a 14. marca 36. ročník najvýznamnejších medzinárodných pretekov v 25-metrovom bazéne na Slovensku. Spolupracovať bude Materiálovotechnologická fakulta STU, Trnavský samosprávny kraj, Mesto Trnava a Slovenská asociácia univerzitného športu.

Premiéra prišla na rad v r. 1974. Pri zrode mítingu stála dvojica Ladislav Hlavatý – Mikuláš Lihán z vtedajšej TJ VŠ. Raz (2006), kvôli havarijnému stavu vysokoškolskej plavárne na Ulici Jána Bottu, malo podujatie nedobrovoľnú prestávku.

Pripomeňme si vľajšok. Za vyšší územný celok vtedy pozdravil súťažné pole podpredseda TTSK Augustín Pullmann. Jubilejný plavecký sviatok oficiálne otvoril primátor mesta Štefan Bošňák. Rozhodcovský zbor, pod taktovkou Ľudmily Sulíkovej a Dariny Moravcovej (mama našej famóznejšej plavkyne Martiny Moravcovej), privítal na štarte 319-členné pole z 35 klubov štyroch štátov.

Zástupcovia usporiadateľského štábu sa počas obedňajšej prestávky prvého dňa poklonili pri hrobe na Kamennej ceste svetlej pamiatke Jozefa Stanka, nezabudnuteľnej osobnosti trnavského plávania. Jeho syn Peter, bývalý pretekár domáceho oddielu TJ STU, odovzdal víťaznú cenu za 200m znak Květoslavovi Svobodovi (celkovo získal 3 prvenstvá) z TJ Znojmo, účastníkovi OH v Číne. Mimochodom, v Pekingu 2008 plávali aj jeho dvaja krajanovia, Michal Rubáček a Jiří Jedlička (obaja po 2 triumfy v trnavskom bazéne). Vôbec najúspešnejšou pretekárkou 35. mítingu sa stala ďalšia hviezda z ČR, Petra Chocová (vyhrala 4 disciplíny), šiesta v ME 2008 v chorvátskej Rijeke. Z hlavnej konfrontácie lanskej Veľkej ceny Trnavy, na 200m motýlik, si víťazný piedestál odniesla česko-poľská dvojica Andrea Balášová (Čáslav) a Piotr Luczak (Krakov).

„Boli to jedny z najkvalitnejšie obsadených pretekov v celej histórii trnavského plávania,“ zhodnotil úroveň vrcholného mítingu v krátkom bazéne dlhoročný (aj reprezentatívny) tréner Ladislav Hlavatý. Medzi jeho odchovancov patrili dvojnásobný účastník olympijských hier Miroslav Machovič, ktorý z rodnej Trnavy zamieril svojho času do Dukly Banská Bystrica. Vlni 32-ročný plavec skončil v dôverne známom prostredí šiesty na 100m znak. „Prišiel som si uctiť pri oslave jubilea všetkých zanietených trnavských organizátorov. Za roky záslužnej činnosti im treba úprimne poďakovať. Vo vode na Prednádraží som prežil nezabudnuteľné chvíle. Plávať som sa naučil ako deväťročný,

o tri sezóny neskôr už prišli na rad prvé súťaže. Tejto známej bašte slovenského plávania želám, aby čo najskôr vyrástla v Trnave krytá päťdesiatka," povedal Machovič.

Medzi esami nechýbal ani najlepší slovenský plavec za rok 2008, Ľuboš Krížko z Dukly Banská Bystrica. „Posledné dni som užíval antibiotiká. Napriek tréningovým restom ma cesty zaviedli na jubilejné preteky v Trnave. V slovenskom Ríme som ako žiak a dorastenec štartoval viackrát," povedal európsky rekordér na 50 m znak, držiteľ troch medailí zo šampionátov starého kontinentu. V Trnave vyhral 50 m voľným spôsobom a dva razy dohmatol druhý (100 m v. sp., 100 m znak).

Iba 15-ročná Dominika Glozmeková, členka usporiadateľského oddielu, zaplavala vlni doma nový juniorský rekord SR na 100 m prsia (1:11,16 min). Okrem toho skončila druhá na 200 m prsia, tretia na 50 m v. sp. a 200 m PP. Jej tréner Rastislav Hlavatý neskrýval spokojnosť: „Dominika bola dva týždne chorá a napriek tomu podala skvelé výkony." Popri Glozmekovej sa darilo aj Kataríne Polákovej, Elene Fábryovej, Kataríne Hrubiznovej, Monike Púchlej, Henrichovi Krčovi, Jurajovi Klátikovi a ďalším talentom.

Verme, že ani v 36. ročníku nebudú pretekári TJ STU Trnava ťahať za kratší koniec plaveckého povrazu. Teraz, cez druhý marcový víkend,vidia diváci v krytej dvadsaťpäťke MtF STU viacero slovenských i zahraničných osobností. V čase našej uzávierky už mali organizátori na stole záväzné prihlášky z Česka, Maďarska, Poľska a zo Slovinska. Po oba dni sa na Prednádraží začne program o pol desiatej. V sobotu predpoludním ako piatu disciplínu odštartujú spomienkovú súťaž na žilkovského rodáka, Memoriál Jozefa Stanka. Najvyššiu finančnú odmenu získa víťazný plavec na 200 m znak. V popoludňajšom bloku Veľkej ceny Trnavy 2009, od 16.00 h, dostanú priestor hlavné preteky tradičného mokrého festivalu – 200 m motýlik žien i mužov. Celkovo sa bude plávať 26 disciplín, vrátane šiestich sprievodných zápolení žiactva.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Jarný zber veľkorozmerného odpadu

Veľkokapacitné kontajnery na jarné upratovanie budú rozmiestnené od 26. do 31. marca v Modranke, na Oravnom, Medziháji, Kočískom a Farárskom. Kontajnery budú priebežne odvážané a nahrádzané prázdny.

Žiadame občanov, aby do kontajnerov neukladali biologický odpad, ako sú konáre stromov, časti viniča, ap. Tento odpad treba ukladať vedľa kontajnerov. Mesto dôrazne upozorňuje podnikateľské subjekty, že je zakázané vyvážať do kontajnerov odpad z prevádzok. Akcia má poslúžiť výlučne občanom, aby sa zbavili vlastného veľkorozmerného odpadu. Voči firmám nerešpektujúcim tento zákaz môžu byť vyhovené sankčné postihy v zmysle platných právnych noriem.

Občania centrálnej časti mesta majú k dispozícii celoročne zberné dvory. Počas jarného zberu bude ich prevádzková doba rozšírená, v sobotu 27. marca budú otvorené od 8.00 do 19.00 h, v nedeľu 28. marca od 8.00 do 15.00 h.

Blížšie informácie týkajúce sa prevádzky zberných dvorov je možné získať priamo na zberných miestach. Prevádzkovateľom zberných dvorov je spoločnosť .A.S.A. Trnava, s. r. o., tel. č.55 13 754.

Zoznam zberných dvorov:

Mikoviniho ul. (pri moste nad Trnávkou), Cukrová ulica (za areálom Slávie), A. Kmeťa (Kopánka), J. G. Tajovského (Prednádražie II), J. Bottu (pri ZŠ), Sasinkova (Družba)

Uchádzame sa o dve percentá z vašich daní

■ Dve percentá z dane pre Klub priateľov Trnavy

Klub priateľov Trnavy, občianske združenie, sa obracia na vás so zdvorilou žiadosťou o poskytnutie vašich dvoch percent zo zaplatenej dane z príjmov fyzickej alebo právnickej osoby za rok 2009.

Klub priateľov Trnavy (KPT) sa snaží podporovať a organizovať kultúrno-spoločenské aktivity, vzdelávanie mladých Trnavčanov, podporovať trnavských umelcov a v spolupráci s Mestom Trnavou sa snaží skvalitniť život občanov. V tomto duchu KPT tradične organizuje viacero významných podujatí (napr. Na západnom krídle múzy, Včera, dnes a..., Adventný večer, výstavy), a doteraz mohol podporiť i mnohé kvalitné projekty. Snahou klubu je zapojiť ľudí do spoločného vytvárania zázemia domova a kvalitného života.

Budeme vďační, ak sa rozhodnete venovať 2 percentá zo svojich už zaplatených daní Klubu priateľov Trnavy. Z týchto finančných prostriedkov bude môcť KPT i naďalej organizovať svoje kultúrne aktivity.

Potrebné údaje na vyplnenie daňového priznania pre venovanie 2%:

Názov: KLUB PRIATEĽOV TRNAVY

IČO: 36093823

Právna forma: občianske združenie

Sídlo: Hlavná 1, 917 01 Trnava

■ Dve percentá pre Nadáciu Trnava Trnavčanom

Nadácia Trnava Trnavčanom sa obracia na vás so zdvorilou žiadosťou o poskytnutie dvoch percent z vašej dane z príjmu za rok 2009.

Nadácia sa už niekoľko rokov snaží podporovať projekty zamerané na rozvoj miestneho darcovstva, filantropie, na ochranu a tvorbu duchovných a kultúrnych hodnôt, na rozvoj práce s mládežou, telesnej kultúry, vzdelávania, vedy a kultúry a v neposlednej miere podporuje aktivity na pomoc a podporu ľudí v núdzi, sociálne odkázaným, zdravotne postihnutým a sociálne slabším občanom.

Potrebné údaje na vyplnenie tlačiva pre venovanie 2%:

Názov OZ: Nadácia Trnava Trnavčanom

IČO: 37984349

Právna forma: nadácia

Sídlo: Hlavná 1, 917 71 Trnava

Recepty zeleninových jedál

Recept zo súťaže zeleninových jedál Dni zdravia – Zeleninové lievance

Potrebuje: 150 g zeleninovej zmesi (karfiol, mrkva, petržlen, hrášok, zeler – možno použiť mrazenú zeleninovú zmes), 1 vajce, 200 ml mlieka, 10 g droždia, 150 g hrubej múky, 50 g šampiňónov, 1 menšiu cibuľu, soľ, olej.

Mladú zeleninu nakrájame na malé kúsky a uvaríme v slanej vode. Z vajca, múky, mlieka, droždia a soli pripravíme redšie cesto, podľa potreby rozriedime vývarom zo zeleniny. Na oleji podusíme nakrájanú cibuľu a šampiňóny. Do cesta pridáme zeleninu, cibuľu a šampiňóny. Na rozohriatom oleji pečieme malé lievance z oboch strán do červena. Podávame s varenými zemiakmi a zeleninovou oblohou. *Recept do súťaže zaslala Ing. Silvia Rosenbergerová*

Recept zo zahraničia – Boršč

Potrebuje: cviklu, kyslú kapustu, zemiaky, olej, zeleninový vývar, rascu, mleté korenie, koriander, soľ, biely jogurt.

Na oleji posmažíme nakrájanú cibuľu, pridáme na kocky pokrúpanú cviklu a zemiaky, kapustu, zalejeme zeleninovým vývarom, pridáme rascu, korenie, koriander a soľ. Varíme na malom ohni. Porciu polievky na tanieri ochutíme lyžicou jogurtu.

Rubriku pripravuje MUDr. Bohumil CHMELÍK

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k úspešnému priebehu 15. reprezentačného plesu mesta Trnavy a zároveň podporili jeho charitatívnu myšlienku.

Hlavní sponzori:

Trnavská stavebná spoločnosť, a.s.
PCA Slovakia, s. r. o.
TT – Komfort, s. r. o.
Cora Geo, s. r. o.

Sponzori:

.A.S.A. Trnava, s. r. o.
PROVA Slovakia, s. r. o.
Cesty Nitra, a. s.
RIGSTAV, s. r. o.
Trnavská vodárenská spoločnosť, a. s.
SAD Trnava, a. s.
EKOREKREA – Peter Pejkovič
Relax Team, s. r. o.
Dexia banka Trnava, a. s.
VÚJE, a. s.
ZIPP Bratislava, s. r. o.

JUPET – Juraj Krištofik
WOFIS – Ladislav Marko
Dušan Bajnák
Trnavská teplárenská, a. s.
Stredisko sociálnej starostlivosti v Trnave
Agency J.H, s. r. o.
TT – IT, s. r. o.
SEMAT, a. s.
ENEL Slovenské elektrárne, a.s.
SONY Slovakia, s. r. o.
TVORSAD
Hotel Premier
Vinárstvo Blaho, Zeleneč
Vinotéka sv. Urbana, Halenárska ul.,
Trnava
PROGRES REKLAMA – Čeled'a
Správa kultúrnych a športových zariadení
mesta Trnavy

Západoslovenské múzeum

KLARISKÝ KLÁŠTOR

Múzejné námestie 3

EXPOZÍCIE:

Archeológia, Gotická Trnava, Dejiny Trnavy,
Umelecké remeslo v Číne a Japonsku,
Kampanologická expozícia, Oratórium,
Ľudová hrnčičina, Ľudový odev západného
Slovenska, Príroda Malých Karpát, Krása
zašlých čias, Štefan Cyril Parrák – pocta
kráľovi zberateľov, Sakrálné pamiatky

VÝSTAVY:

■ ĽUDOVÝ ODEV TRNAVSKÉHO KRAJA

Vernisáž vo štvrtok 4. marca o 16.00 h
výstava potrvá do 10. mája

■ TRNAVSKÝ OBJEKTÍV

Vernisáž vo štvrtok 18. marca o 17.00 h
výstava potrvá do 17. mája

■ FOTOGRAFIE A DOKUMENTY

pri príležitosti 16. výročia pôsobenia

slovenských vojakov v mierových misiách
INSITNÉ UMENIE Z KOVAČICE A PADINY
v spolupráci s UN-Veterán Slovakia
Výstava potrvá do 5. marca

■ JED V PRÍRODE / ČAROVNÁ MOC RASTLÍN

v spolupráci s Múzeom ochrany prírody
a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši
do 31. mája 2010

■ ZBERATEĽSKÉ DIELO HEŘMANA LANDSFELDA

výstava pripravená pri príležitosti 110.
výročia narodenia
do 31. marca 2010

■ DOBA SMALTOVÁ

Výber z produkcie smaltovní na Slovensku,
do 31. marca

ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Ukážky z geologickej zbierky múzea

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO
Ul. M. Schneidera Trnavského 3

EXPOZÍCIE:

Pamätná izba Mikuláša Schneidera
Trnavského, Dejiny Cirkevného hudobného
spolku, Dvorana slávy dobra

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY – OLÁHOV
SEMINÁR

Námestie sv. Mikuláša 10

EXPOZÍCIA:

WILLIAM SCHIFFER – ŽIVOT A DIELO
SOCHÁRA A MEDAILÉRA

VÝSTAVA:

PREMENY BIBLIE

zo zbierok historickej knižnice
do 31. augusta 2010

Galéria Jána Koniarka

Výstavy

Kopplova vila GJK, Zelený kričiek 3

■ **JIŘÍ DAVID – BEŽNÁ RETROSPEKTÍVA**

Retrospektívna výstava doc. Jiřího Davida,
pedagóga VŠUP v Prahe, ktorá prezentuje
30 rokov autorovej intermediálnej tvorby
– maľba, fotografia, objekty, inštalácie. Ide
o najväčšiu výstavu popredného českého
autora na Slovensku. Výstava sa koná
v spolupráci s Moravskou galériou v Brne.
Kurátor výstavy: Vladimír Beskid
Výstava potrvá do 11. apríla

Synagóga – Centrum súčasného umenia

■ **JIŘÍ DAVID – KRYŠTALICKÉ BREHY**

Aktuálna inštalácia, ktorá reflektuje
súčasnú sociálno-politickú situáciu vo svete.
Kurátor výstavy: Vladimír Beskid
Výstava potrvá do 11. apríla

klub 3, Kopplova vila GJK, Zelený kričiek 3

■ **VLASTA ŽÁKOVÁ – KONIEC PÁRTY**

Predstavenie mladej slovenskej autorky
(nar. 1981), absolventky Katedry výtvarných
umení a intermédií FU TU v Košiciach (2006),
nositeľky čestného uznania na Bienále
mladého umenia – SKúter II v r. 2009.
Autorka predstavuje kolekciu súčasných prác

z posledných dvoch rokov v materiáli textíl
– vyšívanie, textilné reliéfy, textilná plastika.
Kurátor výstavy: Vladimír Beskid
Výstava potrvá do 11. apríla

Stále expozície GJK v Trnave:
Kopplova vila

■ **JÁN KONIAREK**

(1878 –1952) – Zakladateľ moderného
slovenského sochárstva – stála expozícia
jeho sochárskej tvorby

■ **KLENOTY DOMOVA** – slovenské klasické
umenie 20. storočia

Akcie / aktivity

■ **TVORIVÉ DIELNE**

V priestoroch Galérie Jána Koniarka
v Trnave sa pravidelne uskutočňujú tvorivé
dielne a výtvarná tvorba k aktuálnym
výstavám pre MŠ a ZŠ v spolupráci Katedrou
pedagogiky výtvarného umenia Trnavskej
univerzity (podľa záujmu škôl).

Knižnica Juraja Fándlyho

■ **ZAŤEŇ NUDU SPOLU S NAMI –
ZÁBAVNÝMI SÚŤAŽAMI**

Prázdninové stretnutia detí v oddelení pre
deti. Začiatok vždy o 10.00 h

1. marca VEDOMOSTNÝ MILIONÁR
2. marca S ABECEDOU DO SVETA
3. marca KUFOR PLNÝ VEDOMOSTÍ
4. marca HÁDAJ S NAMI
5. marca JARNÁ TVORIVÁ DIELŇA

Pobočky Prednádražie, Vodáreň a Tulipán
budú počas jarných prázdnin (1. – 5. 3.
2010) otvorené v utorok a piatok od 8.00 do
12.00 h a od 12.30 do 15.00 h. Výpožičný čas
v hlavnej budove a v hudobnom oddelení
zostáva nezmenený.

■ **4. marca o 17.00 h**
DOMČEK JEDNÝM ŤAHOM

Stretnutie s Veronikou Šikulovou a jej novou
knihou
čítareň KJF v Trnave, Rázusova ul. 1

■ **16. marca 2010**

HĽADÁ SA DOBŠÍNSKÝ. Veľké čitateľské
pátranie po knihách Pavla Dobšinského pri

príležitosti Dňa ľudovej rozprávky
oddelenie pre deti, oddelenie beletrie
a pobočky

■ **16., 19., 23. a 25. marca od 9.00 do 11.00 h**
SPOLOČNE TO HRAVO ZVLÁDNEME

Cyklos školení pre začiatočníkov seniorov
(základy práce s PC, e-mail, internet).
Záujemcovia sa môžu prihlásiť vopred tel. na
č. 55 11 782, kl. 14 alebo osobne v študovni,
2. poschodie, kvôli obmedzenému počtu
miest

■ **22. – 28. marca**

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC – 11. ročník
Motto všetkých podujatí a aktivít: Knižnica
pre všetkých

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
pripravuje exkurzie, besedy, prezentácie,
hodiny informačnej prípravy, školenia.
Budú určené deťom, mládeži i dospelým.
Zvlášť sa budeme venovať skupine seniorov,
i tým najmenším s mamičkami. Týždeň
slovenských knižníc je príležitosťou i pre
tých čitateľov, ktorí pozabudli na plynúci
čas a nevrátili požičané knihy v stanovenom
čase. Knižnica nebude od nich vymáhať
pokutu za prekročenie výpožičnej doby, ak
knihy v tomto týždni vrátia v poriadku.

Program pre dospelých:

■ **Pondelok 22. marca o 14.00 h**
ČO DANTE NEVIDEL alebo ALFRÉD
WETZLER BOL HRDINA

Prezentácia nového vydania knižky Čo
Dante nevidel. So správou Wetzlera a Vrbu.
Hostami, ktorých vyspovedá Milan Richter,
budú: MUDr. Tatjana Kernová-Wetzlerová,
dcéra Alfréda Wetzlera a historik PhDr. Ivan
Kamenec. V spolupráci s Divadlom Jána
Palárika a vydavateľstvom MilaniuM
Divadlo Jána Palárika, Zrkadlová sieň

■ **utorok 23. a štvrtok 25. marca**
od 9.00 do 11.00 h
SPOLOČNE TO HRAVO ZVLÁDNEME

Cyklos školení pre začiatočníkov seniorov
(základy práce s PC, e-mail, internet)

■ **streda 24. marca**
KARIKATÚRA DNES

Stretnutie s karikaturistami súčasnosti

v rámci Fóra humoristov. Moderuje:
Kazo Kanala – prezident Slovenskej únie
karikaturistov. Ďalší hostia: Dana Zacharová,
Bobo Pernecký a Laco Torma
14.00 h – Spojená škola na Čajkovského ulici,
Ul. Žrnova – program pre deti
17.30 h – čítareň KJF v Trnave

■ **štvrtok 25. marca**
RÓMSKY CHLAPEC A ŽIVOT, TO NIE JE
ROZPRÁVKA

Prezentácia tvorby Jozefa Kozmu a Jána
Šándora z Kultúrneho združenia národností
a etník. Súčasťou bude výstava prác Márie
Kovalikovej
14.00 h – Ústav na výkon trestu odňatia
slobody – Hrnčiarovce n/Parnou
17.30 h – čítareň KJF v Trnave

Program pre deti:

■ **pondelok 22. marca o 10.00 h**
RECITUJ SI BÁSNIČKU

Stretnutie detí s jubilujúcim ilustrátorom
Ondrejom Nagajom. V rámci cyklu Kniha
a ešte trochu viac
Knižnica J. F. v Trnave – oddelenie pre deti

■ **utorok 23. marca o 10.00 h**
FAREBNÁ PALETA OKSANY LUKOMSKÉJ

Beseda a tvorivá dielňa s ilustrátorkou
a grafičkou Oksanou Lukomskou
Knižnica J. F. v Trnave – oddelenie pre deti

■ **utorok 23. marca o 14.00 h**
HOLLÉHO PAMÄTNÍK

Školské kolo súťaže v umeleckom prednese
detí zo Spojenej školy na Spojenej ulici
Knižnica J. F. v Trnave – oddelenie pre deti

■ **streda 24. marca o 10.00 h**
SKÚSTE TO AKO MY

Deti sa oboznamujú so zvláštnymi
potrebami znevýhodnených ľudí. Stretnutie
s nevidiacim knihovníkom PhDr. Júliusom
Bartekom v rámci cyklu Žijú medzi nami
Knižnica J. F. v Trnave – oddelenie pre deti

■ **štvrtok 25. marca o 10.00 h**
MALIČKÍ A MAMIČKY

Stretnutie pre najmenších čitateľov a ich
mamičky
Knižnica J. F. v Trnave – oddelenie pre deti

■ **piatok – sobota 26. a 27. marca**
NOC S ANDERSEKOM

10. jubilejný ročník medzinárodného projektu na podporu čítania detí. Hostia: Milan Richter a Oksana Lukomska
 Knižnica J. F. v Trnave - oddelenie pre deti
 Knižnica J. F. v Trnave – pobočka Vodáreň

■ **utorok 23. marca o 8.50 h**
PETER ILJIČ ČAJKOVSKIJ

Hudobno-slovné pásmo pri príležitosti 170. výročia narodenia skladateľa – premiéra. Reprízy podľa požiadaviek pedagógov.
 Knižnica J. F. v Trnave – hudobné oddelenie

■ **streda 24. marca o 13.45 h**
RITUÁLY

Hudobno-slovné pásmo pre deti školských klubov – premiéra. Reprízy podľa požiadaviek pedagógov
 Knižnica J. F. v Trnave - oddelenie pre deti

EXKURZIE

Kolektívna návšteva knižnice v hlavnej budove na Rázusovej ulici č. 1 alebo v pobočkách Prednádražie, Tulipán, Vodáreň. Termín si treba vopred telefonicky dohodnúť

SPRIEVODNÉ AKCIE

Výstavy: KARIKATÚRA DNES, SVET MÁRIE KOVALÍKOVEJ

Divadlo Jána Palárika

1. pondelok 10.00 ■ **ADELKINA CESTA ZA ŠŤASTÍM**
 3. streda 19.00 ■ **VRÁTILA SA RAZ V NOCI**
 10. streda 10.00 ■ **800 MÍĽ PO AMAZONKE**
 11. štvrtok 10.00 ■ **PEKIELKO A ANJELÍNKA**
 12. piatok 10.00 ■ **MACO MAŤO HLADÁ HNIEZDO**
 19.00 ■ **VŠETKO O MUŽOCH**
 15. pondelok 10.00 ■ **OSTROV OBJAVOV**
 16. utorok 10.00, 13.00 ■ **INKOGNITO**
 17. streda 10.00 ■ **SÚDNE SESTRY**
 18. štvrtok 19.00 ■ **TAJOMSTVO GRETY GARBO**
 20. sobota 19.00 ■ **VRÁTILA SA RAZ V NOCI**
 22. pondelok 10.00 ■ **ADELKINA CESTA ZA ŠŤASTÍM**
 19.00 ■ **TEMNE LÁKAVÝ SVET**

23. utorok 19.00 ■ **TANGO** (Sławomir Mrożek) SKD Martin
 24. streda 19.00 ■ **VŠETKO O ŽENÁCH**
 25. štvrtok 19.00 ■ **SÚDNE SESTRY**
 26. piatok 10.00 ■ **NOSOROŽEC**
 29. pondelok 10.00 ■ **800 MÍĽ PO AMAZONKE**
 30. utorok 19.00 ■ **VŠETKO O MUŽOCH Štúdio**
 4. štvrtok 19.00 ■ **PLEŠATÁ SPEVÁČKA**
 9. utorok 19.00 ■ **MÁŠA A BETA**
 15. pondelok 19.00 ■ **PLEŠATÁ SPEVÁČKA**
 19. piatok 19.00 ■ **VOLAKEDY A DNES**
 22. pondelok 19.00 ■ **TEMNE LÁKAVÝ SVET**
 24. streda 10.00 ■ **MÁŠA A BETA**

Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a Knižnica Juraja Fándlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

Kalokagatia

- **11. marca o 9.00 h**
ROZPRÁVKOVÉ VRETIENKO – okresné kolo súťaže v prednese rozprávky
- **16. marca o 9.00 h**
MAJSTROVSTVÁ KRAJA v NESTLÉ basket Cup žiakov základných škôl v Základnej škole na Atómovej ulici
- **18. marca o 9.00 h**
ROZPRÁVKOVÉ VRETIENKO – krajské kolo súťaže v prednese rozprávky
- **19. marca o 8.00 h**
TRNAVSKÝ ŠACHOVÝ REBRÍČEK – III. kolo šachovej súťaže pre žiakov základných a stredných škôl
- **24. marca o 8.00 h**
PUTUJEME ZA ĽUDOVOU PIESŇOU – okresné kolo súťaže pre žiakov základných škôl v speve ľudovej piesne
- **28. marca o 15.00 h**
KVETNÁ NEDEĽA – podujatie približujúce ľudové tradície
- **30. marca o 9.00 h**
VEĽKONOČNÉ ARANŽOVANIE pre žiakov základných škôl

Kino Hviezda

tel.č: 32 36 444

www.naoko.sk

1. 3. ■ MŮJ ŽIVOT V RUINÁCH
17.30 a 19.30 h

2. 2. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ NEŽNÝ BARBAR

20.00 h ■ SOLARIS

3. – 4. 3. ■ ŠTVRTÝ DRUH
17.30 a 19.30 h

5. – 8. 3. ■ NEJAKO SA TO KOMPLIKUJE
17.30 a 19.30 h

9. 3. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ PRÍPAD BARNABÁŠ KOS

20.00 h ■ NEPOZVANÝ HOŠŤ

10. – 11. 3. ■ 2 BOBULE

17.30 a 19.30 h

12. – 15. 3. ■ MILUJEM ŤA VIAC

17.30 a 19.30 h

16. 3. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ SPIKLENCI SLASTI

20.00 h ■ 4 MESIACE, 3 TÝŽDNE a 2 DNI

17. 3. ■ EROTIC NATIONAL

17.30 a 19.30 h

18. – 22. 3. ■ LIETAM V TOM

17.30 a 19.30 h

23. 3. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ KULIČKY

20.00 h ■ BRONSON

24. 3. ■ Ozveny Brnianskej šestnástky
15.00 h

25. 3. ■ NÁVRH

17.30 a 19.30 h

26. – 29. 3. ■ DOKTOR OD JEZERA HROCHŮ

17.30 a 19.30 h

30. 3. FILMOVÝ KLUB NAOKO

18.00 h ■ RENÉ

20.00 h ■ ČAS UMIERAŤ

31. 3. ■ STARÍ PSI

17.30 a 19.30 h

DETSKÉ PREDSTAVENIA

3. – 8. 3. ■ ALVIN A CHIPMUNKOVIA 2

3. – 6. 3. o 15.30 h, 7. 3. o 13.30 a 15.30 h, 8.
3. o 15.30 h

13. – 14. 3. ■ OBLAČNO, MIESTAMI FAŠÍRKY

13.3. o 15.30 h, 14. 3. o 13.30 a 15.30 h

19. – 22. 3. ■ PERCY JACKSON: ZLODEJ BLESKU
19. – 20. 3. o 15.0 h, 21. 3. o 13.30 a 15.30 h,
22. 3. o 15.30 h
27. 3. ■ PLANÉTA 51
13.30 a 15.30 h

Amfik Cafe

■ 6. marca o 20.00 CAFE de NUIT s René Štúrom a Sveťom Malachovským (známe tváre z relácie Ooops!)

■ 12. marca o 20.00 BLUES-ROCK-FOLK NIGHT v podaní Petra Stojku a kapely

■ 19. marca o 20.00 TÚLAVÉ DIVADLO – HAMLET

■ 26. marca o 20.00 GABRIEL VOHLÁRIK NIGHT & hosť večera: Robo Papp

Divadelné štúdio DISK

Ulica R. Dilonga

25. marca o 20.00 h

NÁDYCH

Autori: B. Uhlár a kol. DISK

Réžia: Blaho Uhlár

Hrajú: Monika Babicová, Jozef Belica, Milan Brežák, Daniel Duban, Monika Chudá, Ivan Kazimír, Pavol Lančarič, Miroslav Mihálek, Tatiana Miháliková, Ján Novák, Ján Rampák, Alžbeta Sersenová

O inscenácii: Inscenácia nadväzuje na nonverbálnu líniu v tvorbe súboru. Je to sled snových predstáv, využíva sa tanec, pohyb, výtvarný znak, hudba, hovorené slovo, ale i nezrozumiteľné zvuky. Na scéne sa zjavia batolaťatá i mŕtvolky. Predstavenie je možno i životným bilancovaním v očakávaní konca. Možno v ňom vystopovať príbeh vzťahu staršieho muža s mladým dievčaťom, ktorého záver nenapĺňa očakávania optimistu. Všetko je podané s humorom a nadhľadom.

Projekt podporili: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Trnavský samosprávny kraj Trnava, Mesto Trnava.

Predaj vstupeniiek: TINS v mestskej veži

MESTO TRNAVA VÁS POZÝVA

■ **7. marca o 16.00 h**
v sále Marianum
SLÁVNOSTNÉ ZASADNUTIE MESTSKÉHO ZASTUPITELSTVA
SPOJENÉ S UDELOVANÍM OCENENÍ MESTA TRNAVY

■ **9. marca o 16.30 h**
v západnom krídle radnice
DAR 2010
Vernisáž benefičnej výstavy prác detského výtvarného krúžku Rybička

■ **11. – 13. marca**
v Mestskej športovej hale
VÍNO TIRNAVIA 2010
Súťažná výstava vín
11. marca o 13.00 h vyhlásenie výsledkov, 12. a 13. marca od 13.00 do 21.00 h prezentácia vín verejnosti

■ **16. marca o 16.30 h**
na Trhovej ulici (bývalé Tatrasklo)
Diskusné fórum pre verejnosť
DROGOVÁ ZÁVISLOSŤ, MOŽNOSTI LIEČBY
Lektorka: PhDr. Andrea Vasilescu, PhD.

■ **16. a 17. marca**
v Mestskej športovej hale
FEST HRY 2010
Prvý festival moderných spoločenských hier v Trnave
pre školy od 8.30 do 14.00 h,
pre verejnosť od 15.00 do 20.00 h

■ **18. marca o 17.00 h**
v Západoslovenskom múzeu
TRNAVSKÝ OBJEKTÍV
vernisáž 40. ročníka súťaže neprofesionálnych fotografov okresov Trnava, Piešťany, Hlohovec
Výstava potrvá do 17. mája
Organizátor: Trnavské osvetové stredisko v spolupráci s Mestom Trnavou a Západoslovenským múzeom

■ **24. marca o 15.00 h v kine Hviezda**
OZVENY BRNENSKEJ ŠESTNÁSTKY
Prehliadka filmov z 50. ročníka Medzinárodnej výberovej súťaže krátkometrážnych nekomerčných hraných filmov, organizovanej Brnenským kultúrnym centrom a Združením pre B16 a alternatívny film. Po skončení premietania sa uskutoční diskusia s organizátormi
Hostia: Šárka Tryhuková – riaditeľka festivalu, Katka Taubingerová – Sdružení pro Brněnskou 16, Jan Nováček – dramaturg BKC, Peter Dubecký – riaditeľ Slovenského filmového ústavu
Podujatie v rámci projektu TRNky-BRNky

■ **28. marca o 14.30 h**
v Rytierskej sále Jezuitského kláštora
POTULKY ČASOM
DO HISTORICKEJ TRNAVY
Pôsobenie Spoločnosti Ježišovej v Trnave

■ **28. marca 2010 od 15.00 h**
v kine Hviezda
NA KVETNÚ NEDZELU
15.00 h POSLALA NÁS KRÁLOVNÁ – jarné vystúpenie detských a mládežníckych ľudových súborov a skupín z Trnavy
16.15 h VYNESIEME MORENU – sprievod s vynášaním Moreny a prinášaním letečka – od kina Hviezda do Ružového parku k Trnávke
sprievodné podujatie:
14.00 – 18.00 h v Kalokagatii – CVČ na Streleckej ulici
MAĽOVANÉ VAJÍČKO MÁM – maľovanie vajec, varenie praženic, pletenie šibákov, výroba veľkonočných ozdôb

Organizátori: Mesto Trnava v spolupráci s Trnavským ľudovým cechom a Kalokagatiou – Centrom voľného času

9. marca o 17.00 h v západnom krídle radnice

DAR 2010

Vernisáž benefičnej výstavy prác detského výtvarného krúžku Rybička umeleckého združenia BonArt a jeho členov Oksany Lukomskej, Mykolu Biloshytskeho, Petra Babku a ďalších

Finančný výťažok z predaja výtvarných diel bude venovaný na liečenie člena krúžku Rybička – osemročného chlapčeka Maxima Luptáka, ktorý má leukémiu

Výstava bude otvorená do 11. apríla vždy v utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h a od 14.00 do 18.00 h, v nedeľu od 14.00 do 18.00 h

obrázok: Magdaléna Janitorová

Novinky z radnice nájdete aj na www.trnava.sk

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Vydavateľ: Mesto Trnava. IČO: 00313114. Evidenčné číslo: EV 2899/09. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ, tlačový tajomník. Redaktorka: Elena Ursinyová. Grafická úprava: Andrej Grossmann. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/32 36 348. E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk, elena.ursinyova@trnava.sk. Náklad 5 000 ks. Redakcia nevyžadované rukopisy a fotografie nevracia. Tlač: B-print, Dedinská 28 Trnava.